

**T.C.
AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İLKOKUL PROGRAMINDA YER ALAN SERBEST
ETKİNLİKLER DERSİNDE ÖĞRETMENLERİN
KENDİLERİNİ YETERLİ GÖRME DÜZEYLERİ
(ŞIRNAK İLİ ÖRNEĞİ)**

Musa SARGIN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI**

**KIRŞEHİR
NİSAN 2014**

**T.C.
AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İLKOKUL PROGRAMINDA YER ALAN SERBEST
ETKİNLİKLER DERSİNDE ÖĞRETMENLERİN
KENDİLERİNİ YETERLİ GÖRME DÜZEYLERİ
(ŞIRNAK İLİ ÖRNEĞİ)**

**THE COMPETENCY LEVELS OF THE PRIMARY SCHOOL
TEACHERS TOWARDS TEACHING OF FREE ACTIVITIES
COURSE IN THE PRIMARY SCHOOL PROGRAMME
(A SAMPLE OF ŞIRNAK)**

Musa SARGIN

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI**

DANIŞMAN

Doç. Dr. Mehmet TAŞDEMİR

**KIRŞEHİR
NİSAN 2014**

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Nihat Çalıska
Başkan(İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı



Doç.Dr. Mehmet TAŞDEMİR
Üye.....(İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı



Yrd.Doç.Dr. Adem Topdemir
Üye.....(İmza)

Akademik Unvanı, Adı-Soyadı



Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../2014

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinin öğretime yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Bu kapsamda, sınıf öğretmenlerin görüşleri serbest etkinlikler dersi değerlendirme ölçeği (SEDDÖ) tarafından betimlenmiştir. Bunun yanında öğretmenlerin görüşleri cinsiyet, mesleki kıdem ve okulların yerleşim yerleri gibi bağımsız değişkenler açısından yorumlanmıştır.

Veri elde etmek için, tarama tekniği kullanılmıştır. Çalışma örneklemini 2013-2014 akademik döneminde Şırnak ilinden kadrolu sınıf öğretmenleri arasından rastgele yolla seçilmiştir. SEDDÖ araştırmacı tarafından geliştirilmiş ve veri toplamak amacıyla kullanılmıştır. Verilerin normal dağılımları kontrol edildikten sonra, toplanan veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerini belirlemek için frekans, ortalama ve standart sapma kullanılırken, onların görüşleri ile bağımsız değişkenler arası ilişkileri belirlemek için Mann Whitney U ve Kruskal Wallis-H testleri kullanılmıştır.

Sonuç olarak, sınıf öğretmenleri serbest etkinlikler dersini öğretmeye yönelik kısmen yeterli olmalarına rağmen, serbest etkinlikler dersinin öğrencilerin işbirliği, teknoloji okuryazarlığı, bireysel farklılıkları ve disiplinler arası eğitim gibi gelişimlerinde çok yararlı olduklarına inanmaktadırlar. Araç-gereç eksiklikleri olmasına rağmen serbest etkinlikler dersi hakkında öğretmenler olumlu düşünceye sahiptirler. Dahası, erkek öğretmenler bayan öğretmenlere göre serbest etkinlikler dersini daha fazla

kullanırken, beş yıllık kıdeme sahip öğretmenler diğer kıdemlere göre serbest etkinlikler dersinin öğrenciler için gerekli olduğuna inanmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Serbest Etkinlikler Dersi, Sınıf Öğretmenleri, Yeterli Görme

ABSTRACT

This study was aimed to determine the competency levels of primary school teachers towards the teaching of free activities course in primary school programme. In this context, the opinions of primary school teachers were surveyed by The Assessment Scale of Free Activities Course (SEDDÖ). Also, their opinions were interpreted according to independent variables such as gender, seniority, and locations of their schools.

For obtained data, survey technique was used. The sample was created among the permanent primary school teachers in Şırnak in 2013-2014 academic semesters with using random sample method. The SEDDÖ which was developed by researcher was used for the obtaining data. After checking the normal distribution, the obtained data was analyzed by SPSS. In the analyzing data, while frequency, mean, and standard deviation were used to determine the opinions of the primary school teachers, Mann Whitney U and Kruskal Wallis-H were used to determine relationships between their opinions and independent variables.

As a result, although the primary school teachers partially have had the ability to teach the free activities course, they have believed that free activities course is so beneficial for developing their students such as collaboration, technology literacy, individual differences of students, and inter disciplinary education. Also, they have had positive opinions about the free activities course despite of lack of materials. Furthermore, while male teachers have used free activities course more than female

teachers, teachers with five years seniority have believed free activities course essential for students more than others.

Key words: Free Activities Course, Primary School Teachers, Their Competency

ÖNSÖZ

Araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin serbest etkinlikler dersinde kendilerini yeterli görme düzeylerini bazı değişkenler açısından belirlemektedir.

Araştırmam boyunca bana yol gösteren, değerli görüşlerini esirgemeyen ve destekleyen danışman hocam Sayın Doç. Dr. Mehmet TAŞDEMİR'e teşekkürü bir borç bilirim.

Eğitim Bilimleri ABD Başkanı değerli hocam Sayın Doç. Dr. Nihat ÇALIŞKAN'a, araştırmanın analiz ve raporlama sürecinde bana vakit ayıran ve yardımcı olan değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Adem TAŞDEMİR'e, ölçüğü uygularken yardımlarını esirgemeyen ve değerli zamanlarını bana ayıran dostlarım, meslektaşlarım Şırnak il milli eğitim şube müdürleri Sayın İbrahim Halil EREK'e ve Sayın Asım YILMAZ'a ve de Şırnak ilinde görev yapan ve araştırmanın örneklemini oluşturan tüm öğretmenlere teşekkür ederim.

Tüm eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen Meslektaşım, rahmetli babam Mevlüt SARGIN'a, rahmetli annem Emine SARGIN'a ayrıca bu süreçte yardımını ve desteğini hep yanımda hissettiğim sevgili eşim, değerli meslektaşım Ahsen BAYRAM SARGIN'a teşekkürlerimi sunarım.

Musa SARGIN

Kırşehir 2014

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR DİZİNİ	viii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1.PROBLEM DURUMU.....	1
1.2.PROBLEM CÜMLESİ.....	21
1.3.ALT PROBLEMLER	22
1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI	23
1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	23
1.6. VARSAYIMLAR	24
1.7 SINIRLILIKLAR	24
1.8.TANIMLAR VE KISALTMALAR	25
1.8.1.Tanımlar.....	25
1.8.2.Kısaltmalar.....	26
BÖLÜM II	27
KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	27
2.1. SERBEST ETKİNLİKLER DERSİ.....	27
2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	27
BÖLÜM III	35
YÖNTEM	35
3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	35
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	36
3.3. VERİ TOPLAMA ARACI.....	38
3.4. VERİLERİN ANALİZİ	41

BÖLÜM IV	48
BULGULAR VE YORUM.....	48
4.1. GENEL DURUMA İLİŞKİN BULGULAR.....	48
4.2.SINIF ÖĞRETMENLERİNİN CİNSİYET ÖZELLİKLERİNE GÖRE İLKOKUL PROGRAMINDA YER ALAN SERBEST ETKİNLİKLER DERSİNDE KENDİLERİNİ YETERLİ GÖRME DÜZEYLERİ İLE İLGİLİ BULGULAR	57
4.3.SINIF ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ ÇALIŞMA SÜRESİ ÖZELLİKLERİNE GÖRE İLKOKUL PROGRAMINDA YER ALAN SERBEST ETKİNLİKLER DERSİNDE KENDİLERİNİ YETERLİ GÖRME DÜZEYLERİ İLE İLGİLİ BULGULAR.....	72
4.4. SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV YAPTIKLARI OKULLARIN YERLEŞİM YERİ ÖZELLİKLERİNE GÖRE ÖĞRETMENLERİN İLKOKUL PROGRAMINDA YER ALAN SERBEST ETKİNLİKLER DERSİNDE KENDİLERİNİ YETERLİ GÖRME DÜZEYLERİ İLE İLGİLİ BULGULAR	92
BÖLÜM V.....	108
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	108
5.1. SONUÇLAR.....	108
5.2. ÖNERİLER	114
5.2.1 Araştırma Bulgularına Yönelik Öneriler	114
5.2.2 İleriki Araştırmalara Yönelik Öneriler	115
KAYNAKÇA	116
EKLER.....	125
EK-1. ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ	126
EK-2. SERBEST ETKİNLİKLER DERSİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ (SEDDÖ) FORMU	127
EK-3. MEB TTK 20.07.2010 TARİHLİ VE 75 SAYILI KARARI.	130
EK-4. MEB ÖERDİH GM. 30.09.2010 TARİHLİ VE 4316 SAYILI YAZISI.	133
EK-5. MEB TTK 03.08.2010 TARİHLİ VE 6181 SAYILI YAZISI.....	134
EK-6. MEB TTK 25.06.2012 TARİHLİ VE 69 SAYILI KARARI.	136
EK-7. MEB TTK 29.06.2012 TARİHLİ VE 80 SAYILI KARARI	139

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Çalışma Grubunda Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımları	37
Tablo 2. Ölçekte Kullanılan Soruların Görüş Birliği Değerleri	40
Tablo 3. Veri Setine Ait Normal Dağılım Testi Sonuçları	43
Tablo 4. Nitelik Grupları ve Sınırları	47
Tablo 5. Tüm Değişkenler Açısından İlkokul Programında Yer Alan Serbest Etkinlikler Dersinde Öğretmenlerin Kendilerini Yeterli Görme Düzeyleri Konusunda Görüşlerin \bar{X} , SD ve Anlam Tablosu	48
Tablo 6. Öğretmenlerin, cinsiyet özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri değerlendirme ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular	58
Tablo 7. Öğretmenlerin, mesleki çalışma süresi özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri değerlendirme ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular	73
Tablo 8. Öğretmenlerin, görev yaptıkları okulun yerleşim yeri özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular	93

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlere, kuramsal açıklamalara, tezin amacına ve önemine, varsayımlara, sınırlılıklara ve bazı tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Dünyada yaşanan sürekli değişim ve gelişim; kullanılan teknolojileri, toplumların yaşam biçimlerini, ihtiyaç duyulan birey özelliklerini etkilemekte ve gelişmeye zorlamaktadır. Her alanda olduğu gibi eğitim alanında da gelişme ihtiyacı kendini göstermektedir (Tüfekçi, 2005; akt. Gün, 2013). Toplumun sosyal, kültürel, politik ve ekonomik yönden kalkınmasında ve bireylerin kendilerini gerçekleştirmelerinde önemli bir role sahip olan bilimsel gelişmeler, eğitim sisteminin temel öğelerinden biri olan eğitim süreçlerine de yansımaktadır (Gün, 2013).

Bir ülkenin ekonomik, siyasi ve hukuki alandaki kalkınması büyük oranda eğitim sistemiyle yakından ilişkilidir (Koçer, 1983; akt. Onural, 2005). Günümüzde bilim, bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki gelişmelerin biçimlendirdiği bilgi toplumunda eğitimin önemi daha da artmaktadır. Bu durum, hem bireylerin hem de siyasi ve

ekonomik çevrelerin eğitim sisteminin tüm basamaklarında niteliğin ve verimliliğin yükseltilmesi isteklerini daha da güçlendirmektedir (Sağlam ve Kürüm, 2005).

Demokratikleşme ve insan hakları alanlarındaki gelişmeler eğitim alanına da yansımakta, buna bağlı olarak öğrenmenin demokratikleşmesine, böylece kişinin ilgi, yetenek ve tercihlerinde odaklanmasına, alternatif eğitim programları ve okul çeşitliliğinin artmasına ve öğrenmenin bireyselleşmesine yol açmaktadır. Kuşkusuz bütün bunlar öğretim programlarının içerik ve sunumunu da etkilemektedir (Gömleksiz ve Özdaş, 2013).

Okul ve ailenin gayesi çocuğu her yönlü bir eğitime tabi tutmaktadır. Ruhi kabiliyetler ön planda tutulmak şartıyla çocuğun bütün istidatlarını geliştirmek ister (Sargın, 1969).

Okullar bilişsel hedeflerin yanı sıra duyuşsal ve devinişsel hedeflerin de gerçekleştirildiği kurumlardır (Babadoğan, 2003 akt. Gömleksiz ve Özdaş, 2013). Okulların görevi, bilginin aktarılmasında geleneksel rollerin yanında, öğrencilerin psikolojik ve sosyal olarak gelişmelerini sağlayacak sosyal imkânları oluşturmaya çalışmaktır. Bu amaçla okulların özel olarak tasarlanmış projeler ya da eğitim programlarıyla sosyal davranışları geliştirmeye yönelik çalışmalara yönelmeleri gerekmektedir (Oral, 2002 akt. Gömleksiz ve Özdaş, 2013).

Eğitimin amacı; kişileri, içinde yaşadığı toplumun ve toplumun bağlı olduğu çağdaş dünyanın uyumlu birer üyesi haline getirerek onları çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmaktır. Bireylerin, toplum ve dünyadaki değişme ve gelişmelere ayak uydurabilecek ve katkıda bulunabilecek biçimde yetiştirilmeleri gerekir (Çelikten vd, 2005).

İlköğretim, tüm bireylerin sahip olmaları gereken temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmakla sorumludur. İlköğretim çağında öğrencilere kazandırılması gereken temel becerilerden biri de sosyal becerilerdir. Bireyin diğer kişilerle iyi ilişkiler kurması, toplumsal kurallara uyması, sorumluluk yüklenebilmesi, başkalarına yardım etmesi, haklarını kullanabilmesinde sosyal beceriler büyük öneme sahiptir (Çubukçu ve Gültekin, 2006 akt. Gömleksiz ve Özdaş, 2013). Sosyal gelişim kişiliğin bir parçası olarak kabul edilmektedir. Çocuğun sosyalleşmesi her yaşta adım adım gelişir ve değişik özellikler gösterir (Bilir ve Dabanlı 1991 akt. Gömleksiz ve Özdaş, 2013).

Günümüzde özellikle gelişmiş ülkeler, eğitim-öğretim hizmetlerinin yalnız sınıfta yapılamayacağını anlamışlar ve öğretmenlerin sınıf ve okul dışı zamanlarını da kontrol etmek amacıyla, okulun fiziksel olanaklarını arttırmışlardır. Bunun yanında, eğitim kurumları, okul rehber ve danışmanları, program geliştirme, özel eğitim, sağlık, spor, ölçme ve değerlendirme servislerinde görev alan personeli azami düzeye çıkarmanın yollarını aramakta ve her türlü çalışma ve araştırmaları yürütmektedir (Demirtaş, 1988).

Ülkelerin eğitim sistemlerindeki amaç, bireyleri kendilerine ait bir yaşam hazırlayabilmeleridir, var olan hayatı başkalarından öğrenmeleri ve onu yaşamaları değildir. Eğitimin Belli Başlı İlkeleri (Cardinal Principles of Education), geçtiğimiz yüzyılın başında eğitimi, boş zamanı en iyi şekilde değerlendirebilme, zamana değer yükleme olarak tanımlamıştır. Ne yazık ki devam eden yıllarda bu amaca verilen önem azalmıştır. Eğitimin felsefe ve metodolojisinde, serbest zaman etkinliklerini eğitime katmak da yer almalıdır (Torkildsen, 2005, akt. Dündar ve Karaca, 2011).

Ders dışı etkinlikleri, öğrencinin gelişimi ve eğitimin genel amaçları açısından formal eğitim etkinliklerinden ayırmak mümkün değildir. Bu tür etkinliklerle ilgili yapılan tanımlar incelendiğinde, böyle bir ayrımın yapılmadığı da açıkça görülmektedir. Ders dışı etkinlikler, okulda veya okul dışında, eğitimin amaçlarına uygun olarak, öğrencilerin ilgi ve istekleri doğrultusunda, kişiliklerini geliştirmek için, okul yönetiminin bilgisi ve öğretmenin rehberliği altında yapılan, planlı, programlı ve düzenli çalışmalar olarak tanımlanmaktadır (Binbaşoğlu, 2000).

Ders dışı etkinlikler, okul içinde ve daha çok da okul dışında gerçekleşmektedir. Her ne kadar, bu tür etkinlikler, okul yönetiminin bilgisi dâhilinde ve öğretmenin rehberliğinde yapılsa da; çocuk, çoğu boş zaman uğraşlarını okul saatleri dışında ve ailesinin gözetiminde yapmaktadır. Dolayısıyla, çocukta boş zamanı değerlendirme konusunda arzulanan tutum ve davranışları oluşturmak, bilinçlendirmek için, sistemli bir çabayı okul ve aile birlikte göstermelidir (Tezcan, 1980 akt. Köse, 2004).

Çocuğun gelişiminde, ders dışı etkinlikler, ders içi faaliyetler kadar önemlidir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin formal öğretim süreci içerisinde öğrendiklerini pekiştiren, bu öğrenmelerin yaşamla ilişkili olduğunu gösteren ve kuramsal öğrenmelerin uygulamaya konulmasını sağlayan etkinliklerdir. Ders dışı etkinlikleri, formal öğretim etkinliklerinden ayrı veya bağımsız düşünmek olanaklı değildir. Burada en önemli koşul, ders dışı etkinliklerin kontrollü, programlı ve planlı bir şekilde yapılmasıdır. Çağımızda çocukların ders dışı zamanları anne-baba, öğretmenler veya yetişkinler tarafından kontrol edilmezse, çocukların olumsuz davranışlara yönelmeleri çok kolay gözükmemektedir. Okullarda çocukların ders dışı zamanlarını kontrollü bir şekilde, kendilerine fayda sağlayacak biçimde geçirmelerinin en mantıklı yollarından birisi, ders dışı etkinliklerdir. Bu tür etkinliklere çocukları yönlendirecek özendirici önlemler almak, yetişkinlerin görevidir (Köse, 2013).

Bu anlamda, özellikle gelişmiş ülkelerde ders dışı etkinliklere verilen değer ve önem giderek artmaktadır. Öncelikle ders dışı etkinliklerle ilgili okulların hem fiziksel hem de personel olanaklarını arttırdıkları görülmektedir. Okulların ders dışı etkinlikleri, okulun olanakları, okul yönetiminin tutumu, öğretmenlerin nitelik ve nicelik olarak yeterliliği, ailelerin ve çevrenin tutumu ve desteği, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına bağlı olarak farklılıklar gösterebilir. Başka bir deyişle, okulların sunduğu ders dışı etkinlikler, okulun olanakları ve çevrenin desteği ölçüsünde değişkenlik arz edebilir. Ülkemiz eğitim sistemi içinde, istenilen çeşitlilikte olmamasına karşın, gerek yönetmeliklerle yapılması zorunlu olan, gerekse okulların kendi olanaklarıyla gerçekleştirdikleri ders dışı etkinlikler bulunmaktadır. Ancak, yapılan bu etkinliklerin bilinçli, programlı ve

planlı bir şekilde yapıldığını söylemek oldukça güçtür. Bu tür etkinliklerin istenilen biçimde yapılabilmesi için, ders dışı etkinliklerin neler olduğu, bu etkinliklerin kapsamının ne olduğu ve okulların bu etkinlikler için sunabileceği olanakların neler olduğunun bilinmesi gerekir. Ders dışı etkinlikler, düzenli, sistemli, planlı bir şekilde belirlenir ve ders içi etkinliklerle paralel olarak uygulanırsa, hem çocukların gelişimine büyük katkı sağlayacak, hem de eğitim-öğretimin başarısını arttıracaktır (Köse, 2013).

Serbest zaman eğitimine ABD ve diğer birçok ülkede büyük önem verilmektedir ve son yıllarda bu alana ilgi artmıştır. Amerikan Boş Zaman ve Rekreasyon Birliği'nin 'Okullarda Serbest Zaman' raporunda serbest zaman uygulamalarının birçok faydasının olduğuna dair kanıtlar içeren bir liste verilmiştir. Bunlardan bazıları; okullarda serbest zaman eğitimi ile öğrencilerin özgürlüklerinin arttığı, boş zamanlarını etkili bir biçimde kullanma adına farkındalıklarının geliştiğini, planlama ve planlarını gerçekleştirme konusunda fayda sağlandığını belirtmişlerdir. Bunlara ek olarak serbest zaman eğitiminin ve uygulamalarının öğrencilerin okulda öğrendiklerini, sosyal hayata transfer edebilmelerine ve ilerideki yetişkin hayatlarında kendilerine fayda sağlayacağı belirtilmiştir (Torkildsen, 2005, akt. Dündar ve Karaca, 2011).

Serbest zaman eğitimi ve rekreasyon çoğunlukla birbiri ile iç içe geçmiş bir şekilde kullanılmaktadır. Serbest zaman eğitiminin üç temel fonksiyonel yönü vardır; dinlenme, eğlenme ve gelişim. Bunların ilk ikisi rekreasyon için de geçerlidir fakat gelişim faktörü bu işi neden sistemli ve eğitimle iç içe yaptığımızı açıklar. Eğitim

gelişimi besler, formal ya da informal eğitim eksikliği, çoğu insanın kendi potansiyelinin farkında olmasını engeller (Crenshaw, 1975, akt. Dündar ve Karaca, 2011).

Amerikan Serbest Zaman ve Rekreasyon Birliği (2003) raporuna göre serbest zaman eğitiminin bütün okulların işlevleri arasındadır çünkü eğitim programlarındaki her şey, bir noktada, bu şekildeki aktivitelere bağlanır, onlarla iç içedir. Serbest zaman eğitiminin en önemli fonksiyonu, bireylerin olumlu yaşantılarla hayatla iç içe olmaları, kendilerini keşfetmeleridir. Bunu sağlamak son derece önemlidir çünkü bu şekilde hem bireylerin kişisel gelişimleri okullarda en iyi şekilde geliştirilir ve bunun sonucunda da toplum, bu şekilde yetişen kaliteli hayat sahibi yetişkinlerden en iyi şekilde faydalanır (Dündar ve Karaca, 2011).

Ülkemizde ders içi etkinlikler daha çok bilişsel düzeyde yapılmakta ve çoğunlukla bilişsel davranışlar kazandırılmaktadır. Bu tür davranışlar da bireyin öğrendiklerini yaşama aktarmada güçlük çekmesine neden olmaktadır. Ders dışı etkinlikleri (serbest etkinlikleri), öğrencinin gelişimi ve eğitimin genel amaçları açısından formal eğitim etkinliklerinden ayırmak mümkün değildir. Bu tür etkinliklerle ilgili yapılan tanımlar incelendiğinde, böyle bir ayrımın yapılmadığı da açıkça görülmektedir (Binbaşoğlu, 2000).

Ders dışı etkinliklerin kendilerine özgü özel amaçlarının yanında, aynı zamanda Milli Eğitimin ve okulun amaçları da bu etkinliklerin genel amaçlarıdır. Burada önemli olan, öğrencilerin ders dışı zamanlarını kontrol edebilmektir. Bunun için de, okulun,

ailenin ve çevrenin bu konuda işbirliği içinde olması gerekmektedir. Ancak bu tür etkinliklerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi daha çok okulun görevidir. Thomas Gutowski'nin de belirttiği gibi, ders dışı program etkinlikleri okul merkezli bir sosyal yaşam organizasyonudur (Soderburg, 1997 akt. Köse, 2004).

Serbest zaman, zaman olarak çalışılmayan, belirli etkinliklerin yapılmadığı, bireyin o anki ruh hali veya durumu olarak ifade edilebilir. Serbest zaman yeme, içme vb. bireyin zorunlu gerçekleştirdiği etkinlikleri içermemektedir. Serbest zaman bireyin özgürce meşgul olduğu, herhangi bir sınırlandırma olmadan zevk alarak gerçekleştirdiği etkinlik, iş, ödev veya yükümlülüklerdir. Bir başka ifadeyle işin veya işle ilgili etkinliklerin yokluğudur (Tucker, 2001, akt. Bozak ve Apaydın ve Demirtaş, 2012) .

Serbest zaman etkinliğini amaçlı çaba gerektiren, ders saatleri dışında spor akademik kulüpler ile fen ve edebiyat kulüplerine üye olmak ve bu kulüplerde aktif rol almak gibi ek program etkinlikleri olarak tanımlamaktadır. Yazarlara göre serbest zaman etkinlikleri öğrencinin kimlik gelişimine pozitif yönde yardımcı olmaktadır (Wilson vd, 2009, akt. Bozak ve Apaydın ve Demirtaş, 2012).

Serbest zaman etkinliklerinin sosyal statü içinde bireye yeni meydan okumalar kazandırdığını ve bireyin esnek olmasına fırsat sunduğunu belirtmektedir. Yazar serbest zaman etkinliklerinin bireyin kendini yansıtmasında ve çatışmalara yaratıcı çözümler bulabilmesinde yardımcı olduğunu söylemektedir (Bjarnadóttir, 2004, akt. Bozak ve Apaydın ve Demirtaş, 2012). Serbest zaman etkinliklerinin çocuğun çeşitli seçilmiş

etkinlikler yoluyla yaşam kalitesinin sağlanması ve çocuğun dinlenmesi için fırsat sunulmasına katkıda bulunduğunu belirtmektedir (Farr, 2008, akt. Bozak ve Apaydın ve Demirtaş, 2012). Serbest zaman etkinliklerinin öğretilenleri pekiştiren, kalıcı öğrenmeyi sağlayan önemli etkinlikler olduğunu ve çocuğun iletişim becerilerini geliştirmesine yardımcı bulunduğunu eklemektedir (Göçer, 2004, akt. Bozak ve Apaydın ve Demirtaş, 2012). Çocuğun pozitif gelişiminde pozitif etkinliklerin etkili olduğunu, problemleri davranışların gelişimi ve önlenmesinde, gelecekte çocuğun daha sağlıklı bir birey olmasında dolayısıyla topluma da katkı sağladığını belirtmektedir (Mahoney vd. 2005, akt. Bozak ve Apaydın ve Demirtaş, 2012). Mahoney ve diğerleri (2005) ile Wilson ve diğerleri (2009) serbest zaman etkinliklerinin gündelik yaşamda olumlu etkisinin daha az belirgin olduğunu ancak potansiyel yararının açık olduğunu ifade etmektedir. Farr (2008) Serbest zaman etkinlikleri ile çocuğun sosyal çevrede kabul edilme duygusunun geliştiğini ve sosyal ortamdan izole olmasının önlenmesinde yararının olduğunu belirtmektedir. Aslında çocuğa çeşitli serbest zaman etkinlikleri yoluyla serbest zamanlarını nasıl geçirecekleri konusunda bilgi verildiği ve farkındalık düzeylerinin artırıldığı söylenebilir (Farr, 2008, akt. Bozak ve Apaydın ve Demirtaş, 2012).

Serbest zaman eğitimi ve uygulamalarını bir kavram olarak açıklamaktan çok, bir süreci işaret ettiğini söylemek daha doğru olacaktır. Bu süreçte amaç, bireylerin kendilerini tanımalarına ve kaliteli bir yaşam sahibi olmalarına yardımcı olmaktır. Burada bahsedilen, öğrencilere belli becerileri dersler sırasında kazandırmak değildir, bunları öğretmek zaten eğitimin bir parçasıdır ve öğretimin her aşamasında gerçekleştirilmektedir. Burada onların tutumlarının, davranışlarının, anlayış ve

fikirlerinin geliştirilmesi ve aslında bu becerileri okulda daha önceden kazanmalarına rağmen, bunları bireysel ve sosyal hayatlarında içselleştirerek kendilerine ve dünyaya fayda sağlamalarıdır (Mobley, 1975, akt. Dündar ve Karaca, 2011).

Ders dışı etkinliklerle(serbest etkinliklerle) ilgili yapılan araştırmalar, genellikle, bu tür etkinliklerin, ders (akademik) başarısına, okul kültürünün algılanmasına, liderlik yeteneklerinin ortaya çıkarılmasına ve geliştirilmesine, benlik gelişimine, sosyal ve ahlak gelişimine, boş zamanları verimli değerlendirmeye, demokratik bir tutum kazanmaya vb. olumlu etkilerinin olduğunu göstermektedir (Köse, 2003).

Zaten eğitimden ve okuldan toplumların ve ailelerin beklentisi, gelecek nesillerinin bu tür özellikleri kazanmalarıdır. Bu anlamda, ders dışı etkinlikler, toplumun beklentileri doğrultusunda çocukların yetişmesinde ve eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesinde formal eğitim etkinlikleri kadar önemlidir denilebilir. O halde, bu tür etkinlikler için öğrencilere yeterince fırsatlar verilmeli ve çeşitli olanaklar sunulmalıdır. Öğrencilere fırsatlar ve olanaklar sunulurken, elbette öğrenciler kendi başlarına bırakılmamalıdır. Bunun için, öğrencilerin ders dışındaki etkinlikleri, okul tarafından kontrol edilmelidir (Köse, 2004).

Ayrıca okul ve ailenin yanında, okulun içinde bulunduğu çevre ve toplum da, bu tür etkinliklerin içine çekilmelidir. Bu organizasyonu da, okulun sağlaması gerekir. Toplumun bir parçası olması ve görevi nedeniyle okul, insanlarla en geniş ve yararlı ilişkiler geliştirmek yönünden önemli sorumluluklar yüklenmiştir (Kıncal, 2000).

Öğrencilerin okula karşı olumlu tutumlar geliştirmeleri, derslerin öğretim programları, öğretmen nitelikleri, öğretim faaliyetleri gibi değişik faktörlerden etkilenmektedir. Bu faktörlerin yanı sıra öğrencilerin gelişim özellik ve ilgileri de dikkate alındığında ders süreleri, teneffüsler ve ders dışı okul faaliyetleri de öğrencilerin okula karşı tutumlarını etkileyecektir. Milli Eğitim Bakanlığı da; öğrencilerin okula karşı tutumlarını doğrudan etkilemesini öngördüğü bir beklenti ile 2010 yılında gerek ders saatleri gerekse bazı dersler ve bu derslerin süreleri ile ilgili bir takım değişiklikler yapma yoluna gitmiştir (Dündar ve Karaca, 2011).

İlköğretimde her dersin önemi büyüktür. Ancak ders içerikleri ve programlar sık sık değiştiği için sistemde verimlilik adına önemli sorunlar doğmaktadır. Sistemin bu kadar sık değişmesi eğitimcileri yeterlilik ve verimlilik adına zorlamaktadır.

İlköğretim sürecinin özellikle ilk yılları kişilik gelişimi ve karakter oluşumu açısından oldukça önemlidir. Çocuğun kendini güvende hissetmesi, psikolojik ve sosyal gelişimini etkilemektedir. Sağlıklı toplumlar; bedensel, ruhsal, sosyal yönden sağlıklı bireylerden oluşmaktadır. Bireylerin tüm yönleriyle sağlıklı olabilmeleri, ancak çok yönlü gelişimleri için ortam oluşturmak, eğitimlerine önem vermek ve kaynak ayırmakla mümkün olacaktır (Senemoğlu, 2001). Serbest etkinlikler dersinin bu ve benzeri amaçlara hizmet edeceği düşünülmektedir.

“Bireyin eğitiminde kendisinin de görev alması gerektiği” düşüncesini temel alan SED, geleneksel sınıf öğretimine karşı bir tepkinin sonucu olarak doğmuştur (Ağaoğlu,

2002, akt. Aydın ve Bakırcı ve Ürey, 2012). Eğitim alanında beklentilerin artması ve geleneksel eğitim-öğretim anlayışına karşı bir tepkinin sonucu olarak ortaya atılan SEÇD, ilköğretim okullarında haftalık ders çizelgelerinin de değişime uğramasını sağlamıştır (Aydın ve Bakırcı ve Ürey, 2012).

Milli Eğitim Bakanlığı 2010-2011 öğretim yılından başlamak üzere ders programlarında önemli değişiklikler yapmıştır. Serbest Etkinlik kavramını ilköğretim programlarına eklemiştir. Yeni programa göre ilköğretim 1-2-3. sınıflarda 5 saat ilköğretim 4-5. sınıflarda 4 saat olmak üzere Serbest Etkinlikler dersini programa eklemiştir (MEBa, 2010). Ayrıca rehberlik hizmetleri için ayrılan ders saati de kaldırılarak rehberlik faaliyetlerinin Serbest Etkinlikler Dersinde haftada bir saat yapılması karar alındı (MEBb, 2010). Fakat 2012-2013 Öğretim Yılında, 4+4+4 eğitim sistemine geçiş ile beraber ilkokullar ve ortaokullar haftalık ders çizelgesi yeniden belirlenirken, Serbest Etkinlikler dersinin, haftalık ders saati sayısı da değişti (MEBa, 2012). Bu değişikliğe göre, 1.2. ve 3.sınıflarda 5 saat, 4.5. sınıflarda 4 saat olan serbest etkinlikler, 1.sınıfta 4, 2. ve 3.sınıflarda 2 saat olarak belirlenmiş, 1,2 ve 3.sınıflarda azaltılan ders, 4 ve 5.sınıflarda uygulamadan kaldırılmıştır. Kademeli geçiş sistemine göre 1. sınıflarda yeni ders saatleri ilk kez 2012-2013 eğitim öğretim yılında uygulanmaya başlanmış, 2. sınıflarda ise 2013-2014 eğitim öğretim yılında uygulanmaktadır. Yeni ders saatleri 3. sınıflar için 2014-2015 eğitim öğretim yılı için geçerli olup, 4. sınıflardan Serbest Etkinlikler dersi ise 2015-2016 eğitim öğretim yılı itibariyle kaldırılacaktır. 5. sınıflarda ise Serbest Etkinlikler dersi ise 2012-2013 eğitim öğretim yılı itibariyle kaldırılmıştır. Ayrıca “Trafik Güvenliği” dersinin 2012-2013;

2013-2014; 2014-2015 Öğretim yıllarına mahsus olmaz üzere 4. sınıflarda, serbest etkinliklerin 1 ders saatinde okutulması Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca karara bağlandı (MEBb, 2012).

Serbest zaman etkinlikleri birçok ülkede okul müfredatlarına yeni eklenmiş bir alan değildir. Aslında bu aktiviteler, okullarda yapılan birçok etkinliğe, öğretim sürecinde yer alan durumlara yakındır fakat özel olarak yapılan serbest etkinlik uygulamalarında öğrencilere direk bir mesaj verme durumu vardır ve diğer uygulamalara göre daha sistemli bir süreç söz konusudur (Dündar ve Karaca, 2011).

Ders yükü bu kadar fazla olan bir dersin bir anda programa eklenmesinin önemli nedenleri bulunmaktadır. Ders içeriğinde neler yapılacağı öğretmenlere bildirilmiştir. Serbest Etkinlikler dersinde:

A. Sosyal, kültürel ve eğitici faaliyet olarak; folklor, müsamere, konser, müzik, monolog, diyalog, grup tartışmaları, güzel konuşma- yazma, kitap okuma, dinleme, sergi düzenleme, gezi-gözlem, inceleme, bilmece, bulmaca, atışma, sayışma, şarkı ve türkü söyleme, soru sorma, cevap verme, duygu ve düşüncelerini ifade etme, oyun, film izleme, bahçe etkinlikleri, bitki ve hayvan yetiştirme vb. etkinlikler uygulanır.

B. Seçmeli sanat ve spor etkinlikleri, bilişim teknolojileri, satranç ve tarım derslerinin programlarından öğretmen düzeyi de göz önünde bulundurularak yararlanılabilir.

C. 1-3. sınıflarda Talim Terbiye Kurulunun 30.03.2000 tarihli ve 32 sayılı kararıyla kabul edilen yabancı dil öğretim etkinlikleri ile 4 ve 5. sınıflarda seçmeli yabancı dil dersi öğretim programından yararlanılabilir (2012 yılından itibaren 5. sınıflarda kalktı, 4. sınıflarda ise kademeli geçiş sistemine göre 2015-2016 eğitim öğretim yılı itibariyle kalkacaktır).

D. Bu dersin saatleri ayrı ayrı veya blok olarak farklı günlerde uygulanabileceği gibi gerektiğinde tamamı bir gün içinde de uygulanabilecektir.

E. Serbest etkinlikler saati, zümre öğretmenler kurulunca hazırlanan aylık faaliyet planına göre uygulanır (MEBa, 2010).

Serbest etkinlik uygulamaları ile, öncelikli olarak öğrencilerin istek ve yetenekleri doğrultusunda dahil olacakları etkinlikler aracılığıyla okulu daha çok sevmeleri amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda da öğrencilerin okullarını birer aile ortamı gibi benimsemelerinin, okulda kendilerini rahat ifade edip güvende hissetmelerinin, daha mutlu olmalarının ve diğer öğrencilerle olan etkileşimlerini arttırarak sosyalleşmelerinin gerekliliği ve önemi vurgulanmıştır. Bu nedenle adı geçen uygulamalarda, istenilen çıktılara ulaşmaya yardımcı olacak nitelikte eğitim süreçlerine yer verilmesi gerektiği ifade edilerek öğretmenlerden, öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarabilecek ve kendilerini tanıma imkanı sunacak ortamlar düzenlenmeleri beklenmektedir (Gün, 2013).

Bu amaç ve uyarılarla 2010-2011 öğretim yılı başında serbest etkinlik uygulamalarına başlanmıştır. Ancak uygulama noktasında somut bir kılavuz ya da etkinlikleri içeren örnek modüller okullara gönderilmemiştir (Dündar ve Karaca, 2011).

Serbest etkinlikler ülkemizde okul öncesinde var olan bir uygulamadır. Serbest etkinlikler, okul öncesi eğitim kurumlarında öğrencilerin öğretim kurumlarına geldikten sonra derse hazırlandıkları, sağlık kontrolünden geçtikleri, arkadaşlarını bekledikleri ve temizlik yaptıkları saatleri de içine alarak oyun oynamak için yaklaşık bir buçuk saatlik bir süreyi kapsayan bir etkinlik zamanı olarak belirlenmiştir (Demir, 2004: akt. Dündar ve Karaca, 2011). Milli Eğitim Bakanlığı da (2007) okul öncesinde Serbest Zaman Etkinliklerinin uygulanması noktasında MEGEP (Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi) kapsamında geliştirilen bir modülü okul öncesi öğretmenlerine tavsiye olarak sunmuştur. Okul öncesinde bir buçuk saatlik bir zaman için öğretmenlere serbestlik tanınmakla beraber uygulama örneklerini de sunan bakanlık ilköğretimde 5 saatlik bir zamanı kapsayan uygulamaya 2010 yılının Temmuz ayında alınan bir karar ile aynı yıl Eylül ayında geçmiştir. MEB Talim ve Terbiye Kurulu okullara gönderdiği bir karar ile Sınıf öğretmenlerinin, dersin uygulanmasında gerektiğinde RAM'larla ve branş öğretmenleri ile iletişime geçerek etkinlikleri planlamasını söylemektedir. Ayrıca dersin yürütülmesinde okul ve çevre etkinliklerinin uyumu ve bunların koordinasyonunu da sınıf öğretmenine bırakmaktadır (Dündar ve Karaca, 2011).

Bakanlık dersin uygulanması ile ilgili olarak dikkat edilmesi gereken önemli bir noktayı da “Serbest Etkinlik saatinde deneme sınavları, sınavlara hazırlık ve telafi

eğitimi kesinlikle yapılmayacaktır. Beden eğitimi, m¼zik ve g¼rsel sanatlar derslerinin olduğu g¼nlerde serbest etkinlik uygulamalarının yapılmamasına ¼zen g¼sterilmelidir” (MEBc, 2010) Şeklinde vurgulamaktadır (D¼ndar ve Karaca, 2011).

Okul, ¼ocukların belli bir s¼re ve belli ama¼lar doğrultusunda, i¼inde yaŐayıp, etkinliklere katıldığı toplumsal bir kurumdur. Okulun temel iŐlevi, insanın dođuŐtan getirdiği yeteneklerini en iyi Şekilde değerlendirmek ve onu hem kendini ger¼ekleŐtiren hem de topluma uyum sađlamıŐ ve toplum a¼ısından yararlı bir birey haline getirmektir (Aslan ve Arslan Cansever, 2007, akt. D¼ndar ve Karaca, 2011). Aristoteles ‘okulu’ ¼zg¼r vatandaŐların yetiŐtirilmesindeki en ¼nemli etken olarak dikkate almıŐtır. G¼n¼m¼z eğitim anlayıŐı, okulun bu tanımını doğrulayarak, okulların huzurlu, g¼venli, ¼đrencilerin ilgisini ¼eken ve rahat bir yaşama alanı haline d¼n¼Őt¼rmenin gereğine vurgu yapmaktadır (Yaman vd. 2010 akt. D¼ndar ve Karaca, 2011). ¼đrencilerin okulları rahat ve eğlenceli bir ¼đrenme merkezi olarak algılamaları ile birlikte ¼đrenme- ¼đretme s¼re¼lerine ilişkin motivasyonlarını artacak ve sınıf y¼netimiyle de ilişkili olumlu tutumlar sergilendiği g¼zlenecektir (Erg¼n, 2008 akt. D¼ndar ve Karaca, 2011).

Bug¼ne kadar yapılan ¼đretim ¼alıŐmaları ¼đrencilerin okul hayatlarında ve okulda yaptıkları ¼alıŐmalarında, ¼đrencilerin ¼zerlerinde fazla baskı olduğunu ve bu baskının hem iyi performans g¼steren başarılı ¼đrenciler hem de başarı seviyesi d¼Ő¼k ¼đrenciler ¼zerinde olumsuz y¼nde ağır bir etkisinin olduğunu g¼stermiŐtir (Kyridis, 2001 akt. D¼ndar ve Karaca, 2011). Bu ağır ¼alıŐma d¼zeni ve serbest zamanların eksikliği ¼đrencilerin ¼zerindeki etkisini g¼stermektedir (Anastasiadou, 2008 akt.

Dünder ve Karaca, 2011). Öğrencilerin okulda öğrenerek geçirdikleri vakit yetişkinlerin iş hayatında çalışarak geçirdikleri vakte yakındır ve okul hayatının bu gerçeği, öğrencilerin okullarda serbest zaman etkinliklerini nasıl geçirdikleri açısından önemli bir durumdur (Dünder ve Karaca, 2011).

Genel anlamda, ders dışı etkinliklerin(serbest etkinliklerin) işlevlerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Hesapçioğlu, 1994):

1. Sosyal, ahlaki, zihinsel, bedensel ve psikolojik yönlerden öğrenciyi bir bütün olarak geliştirmek,
2. Öğrencilerin ilgi duydukları alanlarda yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olmak,
3. Öğrencilerin, özellikle toplumsal, kültürel değerlerle ilgili bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazanarak iyi bir vatandaş olmalarına yardımcı olmak,
4. Öğrencilerin boş zamanlarını verimli geçirmeleri için, onlarda değerli eğlence ilgileri uyandırmak,
5. Çocuğa yaşamı olduğu gibi yaşatma olanağı sağlamak,
6. Öğrenciyi yaparak-yaşayarak demokratik yaşama alıştırmak,
7. Öğrencilerin kendi etkinliklerini ve özgürlüklerini kullanarak yaratıcı düşünme alışkanlıklarını geliştirmek,
8. Öğrencilerin liderlik ve yöneticilik yeteneklerini geliştirmek,

9. Öğrencilerin meslek seçmelerine ve seçtikleri meslekle ilgili deneyim kazanmalarına yardımcı olmak,
10. Öğrencilerde etkili ve verimli bir okul kültürü oluşturmak,
11. İşbirliği, yarışma, sorumluluk alma, çalışma, başarıma, hoşgörülü olma, sevilme, sevme gibi evrensel değerleri kazanmasına yardımcı olmak,
12. Akademik olarak (derste) kazanılan davranışların pekiştirilmesini sağlamak veya eksiklerini tamamlamaktır.

Görüldüğü üzere serbest etkinlik uygulamaları ile öğrencilerin başta sosyal gelişimlerinin desteklenmesinin yanı sıra zihinsel gelişimlerine de katkı sağlanması hedeflenmektedir. Buradan hareketle serbest etkinlik uygulamalarının mevcut öğretim programlarının hedefleri ile örtüşerek, öğrenme öğretme süreçlerinde öğrenci merkezli bir yaklaşımı benimsediği dikkati çekmektedir. Ayrıca serbest etkinlikler uygulamalarıyla öğrencilere kazandırılması beklenen beceri ve değerler benzer şekilde öğretim programlarında yer almaktadır (Gün, 2013).

Bunların yanında, okul programlarını zenginleştirmek, çevreyi tanımak, diğer insanlara ve fikirlere değer vermek, okulun rutinleşmiş havasını değiştirmek gibi ilave birçok görevden de söz edilebilir. Ders dışı etkinliklerin amaçlarına ulaşabilmesi, büyük ölçüde bu etkinliklerin verimli bir şekilde organize edilmesine bağlıdır. Bu etkinlikleri, eğitim-öğretim etkinlikleriyle birlikte düşünmek, organizasyonun ilk aşamasıdır. Bu

organizasyonun yapılması, okul yönetiminin görevidir ve aynı zamanda organizasyonun işleyişinin kontrolünü ve denetimini de okul yönetimi yapar. Yapılacak etkinliklerin planlanması, rehber öğretmen ve katılan öğrenciler tarafından yapılır. Öğretmen, etkinliklerin yürütülmesinde öğrencilere rehberlik eder. Öğrenciler, görev dağılımlarını, çalışmaların yürütülmesini kendileri belirlerler. Yapılan faaliyetlerin sonucunda, etkinlik raporları öğrenciler tarafından düzenlenir, rehber öğretmen tarafından kontrol edilir ve okul yönetimi tarafından da değerlendirilmesi yapılır (Hesapçıoğlu, 1994).

Yukarıdaki tüm bilgiler serbest etkinliklerin ne kadar önemli olduğunu bize göstermektedir. Önceden informal şekilde yapılan bu faaliyetler yapılan yeni değişikliklerle formal bir sıfat kazanmıştır. Öğretmenlerin her yönden gelişmelerini kolaylaştıran bu uygulamanın formal bir nitelik kazanması 2010-2011 eğitim öğretim yılında olmuştur. Bu yapının formal bir şekle bürünmesinde önceden ders dışı informal olan bu önemli etkinliklerin formal bir sıfat kazanması ve öğretmen denetimin merkeze alınması olabilir.

Öğrenciyi daha aktif kılan bu uygulama ile öğretici aynı zamanda eğlendirici etkinlikler ortaya çıkmıştır. Yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak öğretmenler okulda kendilerini rahat hissedecek ve kendilerini her türlü sosyal ortamda daha rahat ifade edebileceklerdir (Demirel, 2001). Öğrenciler bu etkinliklerle daha fazla sosyalleşecek ve zihinsel, fiziksel sosyal ve kültürel olarak gelişimleri sağlanacaktır. Öğretmenler sadece bir açıdan değil birçok açıdan zekâ gelişimlerini sağlayabileceklerdir. Çoklu

zekâ kuramına uygun yapılan etkinliklerle öğretmenlerin gelişimleri artacaktır (Yavuz, 2001).

Çocukların ilköğretim döneminde sosyalleşmeleri çok önemlidir. İnsan sosyal bir varlıktır. Sosyalleşmenin temelleri de aile ve ilköğretimde atılır. Serbest Etkinliklerle birlikte öğrenciler yardımlaşma, dayanışma, iş birliği, dürüstlük, empati kurma, özgüven geliştirme, liderlik vb. özelliklerinin gelişmesine imkan sağlayacak ve onun duyuşsal açılardan gelişmesini sağlayacaktır.

Kısacası Erikson'un Sosyal Öğrenme Kuramına göre Çalışkanlığa Karşı Aşağılık Duygusu döneminde olan çocuklar bu dönemde yaptıkları her işte kendilerini başarılı hissetmek isterler. Serbest etkinlikler dersinde yapılan etkinliklerle öğretmen başarma duygusunu kazanacak ve gelişim döneminin önemli bir dönemini kargaşa yaşamadan atlatabilecektir (Özbay, 2003).

Serbest Etkinlikler uygulaması ile öğrencilerin yaratıcılık düzeyleri gelişecektir. Yapılan dramalar, gezi-gözlemler ve öğrencinin aktif olarak katılacağı etkinliklerle birlikte öğrencinin yaratıcılık düzeyi gelişecektir. Yaratıcı zekânın gelişmesiyle birlikte öğretmenler derslerinde daha başarılı olabilecek ve kendilerini sözlü ve yazılı olarak ifade edebilme düzeyleri gelişecektir.

Serbest Etkinlik dersinin öğrencinin gelişimi konusunda faydaları çoktur. Ancak konunun daha yeni olması sisteme bir anda girmesi öğretmenlerin ders konusunda bilgi

eksiklikleri materyal konusundaki sıkıntılar bu dersin uygulanmasını ve verim alınmasını güçleştirmektedir. Her şeyden önce öğretmenlerin bu dersin önemini anlamaları gerekir. Akla gelen ilk soru öğretmenler bu derslerde neler yaptırıyorlar? Öğretmenler dersin bu ders kavramını daha yeni öğrenmeleri nedeniyle sıkıntı çekmektedirler.

Serbest Etkinlikler dersi bu kadar önemli iken öğretmenler zaten zor yetişen müfredatın bu uygulama ile birlikte daha zor yetişeceğini özellikle Matematik, Fen ve Teknoloji gibi çok fazla etkinlik ve uygulama isteyen derslerde zaman sıkıntısı doğacağını ve öğretmenlerin bu derslerde daha fazla zorlanacağını düşünmektedirler. Ders yükü bu kadar fazla olan bir dersten verim alınması ve öğretmenlerin gelişimine katkı sağlaması oldukça önemlidir.

Bu araştırmada; öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinden verimli faydalanmaları, bu dersin öğretmenlerin gelişimlerine nasıl fayda sağlayacağı ve öğretmenlerin bu konudaki kendilerini yeterli görme düzeylerine yer verilecektir.

1.2.Problem Cümlesi

İlkokul programında yer alan Serbest Etkinlikler Dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri nelerdir?

1.3.Alt Problemler

1. Öğretmenler Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili uygulamalar konusunda yeterli bilgiye sahipler mi?
2. Öğretmenlerin serbest Etkinlikler dersinin öğrencilerin gelişimlerine katkısı hakkındaki görüşleri nedir?
3. Öğretmenler Serbest Etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun yerleştirebiliyorlar mı?
4. Öğretmenler Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin bireysel farklılığını yansıtacak şekilde kullanıyorlar mı?
5. Öğretmenler Serbest Etkinlikleri dersinde öğrencilerini işbirliğine yöneltebiliyorlar mı?
6. Öğretmenler Serbest Etkinlikler dersinde kullanılacak teknolojik materyalleri kullanma konusunda yeterliler mi?
7. Öğretmenler serbest etkinlikler dersi uygulamaları konusunda diğer öğretmenler ve okul yönetimi ile işbirliği yapıyorlar mı?
8. Öğretmenlerin Serbest etkinlikler dersine ilişkin görüşleri cinsiyete göre değişmekte midir?
9. Öğretmenlerin Serbest etkinlikler dersine ilişkin görüşleri mesleki çalışma süresine göre değişmekte midir?
10. Öğretmenlerin Serbest etkinlikler dersine ilişkin görüşleri görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerine göre değişmekte midir?

11. Öğretmenler Serbest Etkinlikler Dersinde başka derslerin etkinliklerine yer veriyorlar mı?
12. Öğretmenler Serbest Etkinlikler Dersini uygularken Sınıf içinde zorluklar yaşıyor mu?
13. Serbest Etkinlikler Dersinin öğretmenin diğer ders programlarını uygulanması üzerinde etkisi var mı?
14. Öğretmenler Serbest Etkinlikler Dersinde kullanacakları materyallerin temini konusunda okullarını yeterli görüyorlar mı?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Serbest Etkinlikler dersinin önemini kavramak ve bu dersle ilgili öğretmenlerin kendilerini ne düzeyde yeterli gördüklerinin ve uygulamadan nasıl daha fazla verim alınabileceğinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Ders dışı etkinliklerin öğretmen hayatının büyük bir kısmını oluşturduğu bir gerçektir. Öğretmenlerin her türlü gelişimlerini kolaylaştıran uygulamalarla birlikte öğretmenler daha aktif olabilecek, kendilerini daha iyi ifade edebilecek ve sadece bilişsel açıdan değil bir bütün olarak gereksinimlerini yerine getirebilecektir (Tezcan, 1980). İşte bu açılardan bakıldığında ders dışı etkinliklerin formal bir şekli olan Serbest

Etkinlikler dersinin öğretmenler açısından ne kadar önemli olduğu ve eksiksiz bir şekilde uygulanması gerektiğini görmektedir.

Bu açıklamalarla programa 2010-2011 eğitim öğretim döneminde eklenen Serbest Etkinliklerin uygulama boyutunda ne gibi sorunların bulunduğu belirlenebilir. Dersin içeriğinin seçilmesi noktasında merkezde bulunan öğretmenlerin bu konuyla ilgili görüşleri alınarak kendilerini ne derecede yeterli gördükleri belirlenebilir. Öğretmenlerin uygulama konusunda yaşadığı sıkıntılar ve eksiklikler belirlenerek bu dersle alakalı çok daha fazla verim alınabilir.

1.6. Varsayımlar

Ölçek yoluyla elde edilen bilgilerin öğretmenlerin bu konuyla ilgili sıkıntılarını ifade edebilecek nitelikte olduğu, alınan bilgilerin samimi ve içten bir şekilde cevap verildiği varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. 2013-2014 eğitim öğretim yılı,
2. Şırnak ili ve ilçelerindeki görev yapan ve görüşülen kadrolu sınıf öğretmenleriyle,

3. Şırnak ili ve ilçelerindeki Öğretmenlere uygulanan ölçek ve yapılan görüşmeler ile sınırlıdır.

1.8.Tanımlar Ve Kısaltmalar

1.8.1.Tanımlar

Serbest Etkinlikler Dersi: Öğretici ve eğlendirici uygulamalar yoluyla öğrencilerin okulu daha çok sevmelerini, okulda kendilerini rahat ifade edebilmelerini, güvende hissetmelerini, daha mutlu olmalarını öz güvenlerinin artmasını, zihinsel, fiziksel, sosyal ve kültürel gelişimlerini amaçlayan derstir.

Talim Terbiye Kurulu: Milli Eğitim Bakanlığı'nın müfredat programlarını hazırlayan; okullarda okutulacak ya da tavsiye edilebilecek yazılı, görsel ve sesli materyalleri inceleyen, kitap inceleme komisyonlarında birçok sorunun görüldüğü kurum.

Ders Dışı Etkinlikler: Dersler dışında, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda, öğretmenin rehberliğinde yapılan planlı-programlı ve düzenli çalışmalardır.

1.8.2. Kısaltmalar

SEDDÖ: Serbest Etkinlikler Dersi Değerlendirme Ölçeği.

TTK: Talim Terbiye Kurulu.

SED: Serbest Etkinlikler Dersi.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1 Serbest Etkinlikler Dersi

Serbest etkinliklerin amacı; öğretici ve eğlendirici uygulamalar yoluyla öğrencilerin okulu daha çok sevmelerini, bir aile ortamı gibi benimsemelerini, okulda kendilerini rahat ifade edebilmelerini, güvende hissetmelerini, daha mutlu olmalarını sağlamak, diğer öğrencilerle etkileşimlerini artırarak sosyalleşmelerine yardımcı olmak; zihinsel, fiziksel, sosyal ve kültürel gelişimlerine katkı sağlamaktır. Serbest etkinlik saatinde uygulanacak etkinlikler yoluyla öğretmenler öğrencilerinin yeteneklerini ortaya çıkarabilecek ortamlar düzenlerken öğrenciler kendilerini tanıma imkanı elde edeceklerdir (MEBc, 2010).

2.2 İlgili Araştırmalar

“Serbest Etkinlik Uygulamalarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” isimli araştırmasında Gün (2013) Serbest etkinlik uygulamaların düzenlenip geliştirilerek uygulamaların daha sistematik ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi ve öğrencilerin sosyal gelişimlerinde gerçekleştirilmesi planlanan katkının arttırılabilmesi amaçlanmıştır. Araştırma modeli olarak Gün tarama modelini

kullanmıştır. Örnekleme Ankara ilinde görev yapan ve random olarak seçilen 729 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma neticesinde katılımcı öğretmenlerin serbest etkinlik uygulamalarının eğitim süreçlerindeki yeri ve önemi konusunda olumlu bir tutum içerisinde oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu adı geçen uygulamaların öğrenci gelişimine olan pozitif etkileri konusunda hemfikir olmakla birlikte, eğitim süreçlerinin daha verimli bir hale getirilerek bu etkilerin azami düzeye çıkarılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Mevcut eğitim ortamlarında yer alan birtakım eksikliklerin yanı sıra uygulamaların bakanlıkça planlanmış olan çerçevede yürütülebilmesi için gerekli olan alt yapının sağlanmamış olması katılımcıların dile getirmiş olduğu temel sorunlar arasında yer almaktadır.

“Serbest Etkinlik Dersinin Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi” isimli araştırmalarında Kuzu ve Aslan (2013), birleştirilmiş sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin serbest etkinlik dersi ile ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma modeli olarak Kuzu ve Aslan nitel araştırma modelini kullanmışlardır. Örnekleme 2011–2012 eğitim-öğretim yılında Elazığ/Karakocan ve Sivrice ilçelerinde görev yapan 35 birleştirilmiş sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma neticesinde serbest etkinlikler dersini planlama kategorisi altında birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler, daha çok internetten hazır plan alıp serbest etkinlik dersini planladıklarını belirtmişlerdir. Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin farklı seviyedeki öğrencilere farklı öğretim programlarını uygulaması, farklı seviyelerdeki öğrencilere aynı derslik içerisinde eğitim vermesi, aynı ders suresi içerisinde farklı dersleri işleme, öğretmenliğin yanı sıra farklı işleri de yapmaları gibi

nedenlerin onları böyle bir uygulamaya yönlendirdiği düşünülmektedir. Serbest etkinlik dersine ait bir öğretim programının ve öğretmen kılavuz kitabının olmayışı bu dersin planlanmasında sorunlara yol açan bir diğer neden olmaktadır. Ayrıca birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler, serbest etkinlik dersini planlarken çevre koşullarını ve ilgili genelgeyi dikkate alarak planladıklarını, öğrenci ilgi ve istidadını ve okulun imkânlarını da göz önünde bulundurduklarını belirtmişlerdir. Serbest etkinlik dersinde uygulanan etkinlikler kategorisi altında birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoğu, serbest etkinlik dersinde diğer derslerdeki eksikleri gidermeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları müstakil sınıflarda görev yapan öğretmenlere göre daha fazladır. Bu öğretmenler, öğretmenliğin yanı sıra idarecilik, bahçıvanlık, tesisatçılık, boya badanacılık vb. yapmaktadırlar. Bu görev ve sorumluluklardan ötürü bu okullarda görev yapan öğretmenler öğretim programlarını yetiştirmekte sorun yaşamaktadırlar. Bu nedenle, bu derslerdeki eksiklikleri gidermek için serbest etkinlik, beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar derslerinde farklı öğretim programlarını uygulamaktadırlar. Ayrıca araştırmada, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin ilgili genelgeyi dikkate alarak etkinlikler uyguladıkları da ortaya çıkan diğer bir bulgudur. Serbest etkinlik dersinde karşılaşılan sorunlar kategorisi altında birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoğunun, serbest etkinlik dersinde sorun yaşadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenler tarafından, bu derse ait öğretmen kılavuz kitabının olmaması büyük bir sorun olarak görülmektedir. Bu derse ait öğretmen kılavuz kitabı olmadığından öğretmenler serbest etkinlik dersinin planını kendileri yapmaktadır. Birleştirilmiş sınıflarda, yukarıda da bahsedildiği gibi öğretmenlerin görev ve sorumlulukları oldukça

fazladır. Bundan ötürü derslerin planlanmasında da öğretmenler sorun yaşamaktadırlar. Ayrıca bu okullarda görev yapan öğretmenler, farklı seviyedeki öğrencilere ders işlediklerinden dolayı zaman sıkıntısı yaşamaktadırlar. Araştırmada, araç-gereç yetersizliği, ders saatinin fazla olması, öğretim programının olmaması, birleştirilmiş sınıflardaki seviye farklılığı, fiziki alan yetersizliği, etkinliklerin basit olması ve disiplin sorunu da ortaya çıkan diğer sorunlardandır.

“İlköğretim Okullarında Serbest Etkinlikler Dersinin Değerlendirilmesi” isimli araştırmalarında Dünder ve Karaca (2011), ilköğretim okullarında Serbest Etkinlikler Dersinin (Uygulamalarının) sınıf öğretmeni görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma modeli olarak Dünder ve Karaca yarı yapılandırılmış görüşme tekniğine başvurulmuştur. Örnekleme Kırıkkale il merkezinde görevli ilköğretim 1.2.3.4. ve 5. Sınıfların öğretmenliğini yapan 40 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırma neticesinde, araştırmaya katılan çoğu öğretmen bu dersin uygulama boyutu ile ilgili olarak; kaynak sıkıntısı çektiklerini, bu derste tam olarak ne yapacaklarını bilmediklerini, çoğunlukla tekrara düştüklerini ve sürekli aynı etkinlikleri yaptıklarını belirtmişlerdir. Aynı zaman da bu dersin saatleri ile ilgili olarak olumlu görüş bildirenler oldukça azdır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden çoğu bu dersin saatlerinin azaltılması gerektiği konusunda hem fikirdirler. Aynı zamanda önceki yıllarda yaşanan yoğun müfredat ve konuların yetiştirilme kaygısını tekrar yaşadıklarını ifade eden öğretmenler bu derslerde de başka dersleri yaptıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık yarısı bu derste çoğunlukla matematik ve fen ve teknoloji derslerine devam ettiklerini söylemektedirler. Ancak bakanlık uygulamaya geçilmeden

önce okullara gönderdiği bir yazı ile (MEB, 2010) bu derste başka derslerin yada konuların tekrarından öğretmenlerin kaçınması gerektiğini, bu ders saatleri içinde test ya da soru çözülmemesi gerektiğini belirtmiştir. Ancak bu noktada bakanlığın uyarılarının pek dikkate alınmadığı uygulama sürecinde gözükmektedir. Aynı zamanda bu uygulamaya geçilme noktasında bir planlama eksikliği olduğu da öğretmenler tarafından dile getirilmiştir. Bir öğretmen yapılan görüşmede “*Bu ders bakanlık tarafından bizlere hadi bir başlayın bakalım neler yapacaksınız mantığı ile plansız ve programsız bir şekilde başlatılmıştır*” (Ö34) şeklinde görüşüyle bu durumu değerlendirmiştir. Öğretmenlerin bu görüşlerine bakılarak anlaşılıyor ki planlama ve uygulama süreci öğretmene bırakılmıştır. Öğretmenler bazı derslerin saatlerinin azaltılması ve serbest etkinlik derslerine bu saatlerin aktarılmasını olumlu bulmamaktadırlar. Bu yüzden konuları yetiştirmek ve etkinlikleri yarım bırakmamak için öğretmenler kendilerine bırakılan serbest etkinliklerin planlanmasını diğer derslere devam ederek yapmaktadırlar. Araştırmadan elde edilen bir başka sonuç da bu derste etkinliklerin uygulanması noktasında okulların fiziksel koşulları ve sınıf mevcutlarının kalabalık olmasının getirdiği olumsuzluklardır. Öğretmenlerimiz okullarımızda bu dersle ilgili bir etkinlik salonu (drama ya da çok amaçlı bir salon) ve film, heykel ve origami gibi etkinlikler için gerekli materyallerin teminini istemektedirler. Aynı zamanda bu derse öğretmenlerimizin çoğu branş öğretmenlerin girmesini ya da bu konuda ön çalışmaya sahip, hizmet içi eğitim almış öğretmenlerin girmesinin daha faydalı sonuçlar doğuracağını ifade etmişlerdir.

“Serbest Etkinlik Dersinin Etkililiğinin Denetmen, Yönetici Ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi” isimli araştırmalarında Bozak, Apaydın ve Demirtaş 2012, ilköğretim birinci basamağında (1., 2., 3., 4. ve 5. sınıflar) 2010–2011 eğitim öğretim döneminde uygulamaya konulan serbest zaman etkinlikleri dersinin ne derece etkili olduğunu denetmen, yönetici ve öğretmen görüşlerine dayalı olarak ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma modeli olarak Bozak, Apaydın ve Demirtaş nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (case study) deseni kullanılmıştır. Örneklemi ilçe ve taşıma merkezi olan ilköğretim okullarında görev yapan 10 yönetici ve birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulunda görev yapan bir yönetici olmak üzere toplam 11 yönetici; 5’i il merkezi, 6’sı taşıma merkezi, 1’i de birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okulunda görev yapan toplam 12 öğretmen ve her teftiş bölgesinden bir denetmen olmak üzere toplam 10 denetmen oluşturmuştur. Araştırma neticesinde araştırmanın birinci bulgusuna göre katılımcılar serbest zaman etkinlik dersinin yeterince etkili işlenemediğini belirtmektedir. Araştırmanın bir başka bulgusuna göre serbest etkinlik çalışmaları hakkında denetmenlerin, yöneticilerin ve öğretmenlerin bilgi eksikliği bulunmaktadır. Özellikle bu konuda öğretmenlerin bilgi eksikliğinin fazla olması öğrencileri etkilemesi nedeniyle önem taşımaktadır. Serbest etkinlik çalışmalarının bilgi eksikliği, fiziki şartlardaki yetersizlikler ve materyal eksikliği gibi nedenlerle uygulanamadığı tespit edilmiştir.

“Serbest Etkinlikler Dersinin Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri: Nitel Bir Çalışma” isimli araştırmalarında Gömleksiz ve Özdaş (2013), Serbest Etkinlikler dersinin etkililiğine ilişkin öğretmen görüşlerini almayı amaçlamıştır. Araştırma modeli

olarak Gömleksiz ve Özdaş nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada durum çalışması deseni dikkate alınmıştır. Örnekleme Diyarbakır İli Büyükşehir sınırları içerisinde bulunan dört merkez ilçenin (Kayapınar, Sur, Bağlar ve Yenişehir) her birinden dörder okul olmak üzere toplam on altı okuldaki 4 ve 5. sınıf öğretmenleri çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Görüşme formuna cevap veren 4. sınıf öğretmenlerinin sayısı 26, 5.sınıf öğretmenlerinin sayısı ise 23'tür. Yani toplam 49 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma neticesinde öğretmenlerin, Serbest Etkinlikler dersinin öğrencilerin sosyalleşmesine katkı sağladığını, bu dersteeki etkinlikler sayesinde öğrencilerin okula bağlılıklarının arttığını, bireysel ve grupta yapılan çalışma becerilerinin olumlu yönde değiştiğini ve bu ders için belirlenen konuların öğrencilerin seviyesine uygun olduğunu düşündükleri ortaya konmuştur.

“Serbest Etkinlikler Dersi Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri” isimli araştırmalarında Gömleksiz ve Özdaş (2012), ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler Dersi kazanımlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma modeli olarak Gömleksiz ve Özdaş genel tarama yöntemini kullanmıştır. Örnekleme 2012-2012 eğitim öğretim yılında Mardin ili merkezinde görev yapan 86 öğretmen oluşturmuştur. Araştırma neticesinde öğretmenlerin cinsiyet boyutunda kadın öğretmenlerin ortalama puanları erkek öğretmenlere oranla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Öğretmenlerin okuttukları sınıfa göre serbest etkinlikler dersi kazanımlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin kıdem yılına göre, serbest etkinlikler dersinin

değerlendirilmesine ilişkin görüşleri arasında gözlenen farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı saptanmıştır. Öğretmenlerin görev yaptıkları okulun sosyo-ekonomik durumuna göre, serbest etkinlikler dersinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Araştırma ile öğretmenlerin serbest etkinlikler dersi kazanımlarının gerçekleştiği yönünde görüş belirttikleri sonucu ortaya çıkmıştır

“Serbest Etkinlik Çalışmaları Dersine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri” isimli araştırmalarında Aydın, Bakırcı ve Ürey (2012), Serbest Etkinlikler Çalışmaları Dersi hakkında öğretmen görüşlerine başvurularak dersin öğretmenlerce algılanma durumları, ders sürecinde yaşanan sorunlar ve dersin öğretmen, öğrenci ve yöneticiye yüklediği sorumlulukların araştırılmasını amaçlamıştır. Araştırma modeli olarak Aydın, Bakırcı ve Ürey nitel araştırma yöntemlerinden Özel Durum Çalışması (Case Study) kullanılmıştır. Örnekleme daha fazla ve daha derin verilere ulaşabilmek için, Trabzon’a bağlı 4 farklı yerel bölgedeki (il, ilçe, belde, köy) ilköğretim okullarının farklı sınıflarında (1., 2., 3., 4. ve 5. sınıflar) görev yapan 5 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma neticesinde genel olarak çalışmanın bulgularına bakıldığında, SEÇD’nin yönetici, öğretmen ve öğrenci açısından olumlu etki yaptığı sonucuna varılmıştır. Diğer taraftan Serbest Etkinlik Çalışmaları Dersinin yeni bir uygulama olması nedeniyle bir takım sorunları beraberinde getirdiği anlaşılmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama teknikleri, veri toplama aracının hazırlanması ve verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, sınıf öğretmenlerinin ilkökul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırmadır. Araştırma bu yönüyle betimsel bir çalışmadır.

Betimleyici bir araştırmada herhangi bir ilişkinin varlığı veya yokluğu araştırılır. Örneklemden hareketle evren hakkında geniş bilgi sahibi olunur. Yeni hipotezlerin formüle edilmesi kolaylaşır. Betimleyici araştırmalar bize o olgunun niçin öyle olduğunu, o ilişkinin niçin öyle kurulduğunu açıklamazlar, onun yerine olgularda neyin olduğunu, nelerin neler ile birlikte olduğunu bildirirler. Betimleyici araştırmaların sonuçları, yüzde tabloları, grafikler ile gösterilir ve değişkenler arasında korelasyonun varlığı veya yokluğu saptanır. Betimsel araştırmalar (survey) olayların insan gruplarının

bazı özelliklerinin tek tek ne olduğunu veya iki ve daha çok özelliğinin ilişkisel düzeyde nasıl olduğunu açıklamaya çalışır. Betimsel araştırmalarda, deneysel araştırmada olduğu gibi bir değişkeni diğerinin fonksiyonu gibi inceleme söz konusu değildir. Betimleyici araştırmalarla kavramsal modelimiz zenginleşir. Bu tip araştırmalarda da hipotez, gözlem ve yorumlama aşamalarından geçilir. Hipotez bir kurama dayanacağı gibi sağ duyuya dayanabilir veya kuram ile hipotez arasında çok yakın bir ilişki var olmamış olabilir. Araştırmanın yürütülmesinde genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2009).

3.2. Evren Ve Örneklem

Bu çalışmada ise genel tarama modelinde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde tarama yapılması hedeflenir (Karasar, 2002). Bu araştırmanın hedef evrenini ise Türkiye’de görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışma evrenini ise Şırnak ilinde görev yapan 893 kadrolu sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Ulaşılabilen evreni ise çalışma evrenindeki 893 kadrolu sınıf öğretmeninden rastgele yolla seçilen 225 kadrolu sınıf öğretmeni oluşturmuştur.

Şırnak ilinde 2013-2014 eğitim öğretim yılında görev yapan kadrolu 897 sınıf öğretmeni bulunmaktadır. Büyüköztürk vd (2012) göre 0,05 düzeyinde 1000 evren değerine karşılık gelen örneklem miktarı 278 olarak önerilmektedir. Bu araştırmada görüşlerine başvurulmuş olan 283 öğretmen görüşünden ön incelemeler sonucunda 225'inin görüşleri değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 3.1. Çalışma Grubunda Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Bağımsız Değişkenlere Göre Dağılımları

<i>Bağımsız Değişkenler</i>	<i>f</i>	<i>%</i>	
Cinsiyet	Bayan	116	51,6
	Erkek	109	48,4
	Toplam	225	100,0
Mesleki Çalışma Süresi	1-5 Yıl	187	83,1
	6-10 Yıl	36	16,0
	11-15 Yıl	2	,9
	Toplam	225	100,0
Okulun Yerleşim Yeri	Köy	137	60,9
	Belde/Kasaba	9	4,0
	İlçe Merkezi	58	25,8
	Şehir Merkezi	21	9,3
	Toplam	225	100,0

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 3.1.'de sunulmuştur. Yer alan değerlere göre, çalışma evrenindeki toplam 225 sınıf öğretmeninden 116 (%51.6) bayan öğretmen iken, 109'u (%48.4) erkek

öğretmenlerden oluşturmaktadır. Tabloya göre frekans ve yüzdeler bakımından bayan-öğretmenlerin erkek öğretmenlerden fazla olduğu görülmüştür.

Sınıf öğretmenlerinin Mesleki çalışma süresi değişkenine göre frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 3.1.'de sunulmuştur. Yer alan değerlere göre mesleki çalışma süresi açısından değerlendirildiğinde büyük çoğunluğu 1-5 yıl (%83,1) daha sonra sırasıyla 6-10 yıl (16,0), 11-15 yıl (0,9) olmakla beraber mesleğine yeni başlayan öğretmenlerin ağırlıklı olduğu görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları okulların yerleşim yeri değişkenine göre dağılımları değişkenine göre frekans ve yüzdeler dağılımları Tablo 3.1.'de sunulmuştur. Bununla birlikte araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları okulların buldukları yerleşim yerlerinin de ise büyük çoğunluğu köy (%60,9) daha sonra sırasıyla ilçe merkezi (%25,8), şehir merkezi (%9,3) ve belde/kasaba (%4,0) oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Veri toplama sürecinde öğretmenlerin ilköğretim programında yer alan serbest etkinlikler dersinde kendilerini yeterli görme düzeylerini değerlendirmek için araştırmacı tarafından geliştirilen Serbest Etkinlikler Dersi Değerlendirme Ölçeği (SEDDÖ) kullanılmıştır.

Ölçekte, öğretmenin demografik bilgilerini belirleyebilmek için bağımlı değişken olarak tanımlanan öğretmenlerin ilkökul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde kendilerini yeterli görme düzeyleri üzerine etkili olabileceği düşünülen bağımsız değişkenler (cinsiyet, mesleki çalışma süresi, görev yapılan okulun yerleşim yeri) düşünülerek oluşturulmuştur. Araştırma süresince de bu değişkenler arasındaki ilişkiler irdelenmiştir.

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde önce ilgili alan yazıları taranarak 32 maddeden oluşan taslak form oluşturulmuştur. Oluşturulan bu taslak form ve Serbest Etkinlikler dersi programı 6 öğretmene verilerek, formu oluşturan maddelerin ilgili programı ne derecede örneklediği ve geliştirilmesi konusunda görüşleri alınmıştır. Bu öneriler dikkate alınarak geliştirilen yeni ölçek formu soruların niteliği ve kapsamı örnekleyiciliği ile ilgili olarak deneyimli beş sınıf öğretmeni (uzman) görüşüne yer verilmiştir. Bu süreçte Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen KMO uyum yüzdesine bakılmıştır. “Görüş birliği”, “görüş ayrılığı” sayıları hesaplanarak uygulamaya sunulmuştur. Bu araştırmada 32 maddeden 0,70 üzerinde görüş birliği değeri elde edilen 27 madde ölçeği oluşturmuştur. Ölçekte kullanılan soruların görüş birliği değerler tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2. Ölçekte Kullanılan Soruların Görüş Birliği Değerleri

<i>Soru No</i>	<i>Görüş Birliği Değeri</i>	<i>Soru No</i>	<i>Görüş Birliği Değeri</i>	<i>Soru No</i>	<i>Görüş Birliği Değeri</i>	<i>Soru No</i>	<i>Görüş Birliği Değeri</i>
<i>S.1</i>	,80	S.8	,80	<i>S.15</i>	1,0	S.17.e	1,0
<i>S.2</i>	1,00	S.9	,80	<i>S.16</i>	,80	S.17.f	1,0
<i>S.3</i>	,80	S.10	,80	<i>S.17</i>	1,0	S.17.g	1,0
<i>S.4</i>	,80	S.11	,80	<i>S.17.a</i>	1,0	S.17.h	1,0
<i>S.5</i>	,80	S.12	,80	<i>S.17.b</i>	1,0	S.17.i	1,0
<i>S.6</i>	,80	S.13	,80	<i>S.17.c</i>	1,0	S.17.k	1,0
<i>S.7</i>	,80	S.14	1,0	<i>S.17.d</i>	1,0	Ortalama	0,90

SEDDÖ'nin amacı Serbest Etkinlikler Dersinde Sınıf Öğretmenlerinin kendilerini yeterli görme düzeylerini ölçmektir. Araştırmacı tarafından hazırlanan SEDDÖ 27 madde ve 4'lü Likert Tipi Ölçek (Her Zaman, Sıklıkla, Bazen, Hiçbir Zaman) formundadır. Ölçek biçimsel, yazımsal ve dilbilgisi açısından 2 Türkçe öğretmeni ve 4 Sınıf öğretmeni tarafından incelenmiş olup, tavsiye edilen düzeltmeler, eklemeler ve çıkarmalar doğrultusunda değişiklikler yapılmıştır. Ölçeğin birinci kısmında bağımsız değişkenleri ölçmeyi amaçlayan sorular bulunmaktadır. Ölçeğin ikinci kısmında ise 27 adet 4'lü likert tipi ölçek formunda soru bulunmaktadır. Bu 27 sorunun 22 tanesi olumlu (S.1-2-4-6-8-9-10-11-12-13-14-17-17.a-17.b-17.c-17.d-17.e-17.f-17.g-17.h-17.i-17.k), 5 tanesi ise olumsuz (S.3-5-7-15-16) soru tipidir. Ölçeğin tümüne ilişkin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0.71 olarak hesaplanmıştır. "Cronbach alpha" değerinin ölçek çalışmalarında en az $\alpha=0.70$ ve üzeri olması gerektiği

genel kabul görmektedir (Seçer, 2013). Elde edilen bu sonuç, ölçme aracının veri toplama süresince kullanılabilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

3.4. Verilerin Analizi

Veri toplama sürecinde başlamadan önce Şırnak il Milli Eğitim Müdürlüğü ile gerekli yazışmalar yapıldıktan sonra ölçeklerin uygulanabilmesi için yasal izinler alınmıştır (EK-1). Alınan izinler doğrultusunda, iki kısımdan oluşan ölçme aracı örneklem büyüklüğü hesaplamalarındaki sayıya ulaşmak için çoğaltıldıktan sonra rastgele yolla Şırnak il merkezinde, İlçe merkezlerinde ve de köylerde yer alan okullara araştırmacı yoluyla ulaştırılmıştır. Toplam Şırnak ilinde bulunan 893 sınıf öğretmeninden ölçme aracı ulaştırılan 283 sınıf öğretmeninden dönüt alınmış, yapılan ön inceleme sonucunda 225 öğretmenin verdiği cevaplar değerlendirmeye alınmıştır. 283 öğretmenin tamamına ölçek araştırmacı tarafından ulaştırılıp elde edilen veriler araştırmacı tarafından toplanmıştır.

Araştırma verileri 2013–2014 eğitim-öğretim yılı ikinci döneminde toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde SPSS 15.0 paket programı kullanılmıştır. Veri seti analiz edilmeden önce verilerin normal dağılım testleri yapılmıştır. Bu süreçte çalışma grubunda 50’den fazla öğretmenin bulunmasından dolayı Kolmogrov-Smirnov testi işe koşulmuştur (Seçer, 2013). Veri seti ile ilgili normal dağılım testi sonuçları Tablo 3.3’de verilmiştir.

Ayrıca cinsiyet durumuna göre ortalamaları arasındaki farkın test edilmesinde Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Mann Whitney U testi aşağıdaki durumlarda kullanılır.

a. Veriler aralık ya da oran ölçeği düzeyinde elde edilmiş olmakla birlikte, dağılımın normallik varsayımını karşılayamaması durumunda aralık veya oran ölçeği düzeyindeki ölçümlerin sıra değerlerine dönüştürülmesi ile iki gruba ilişkin dağılımlar arasında fark olup olmadığının araştırılması.

b. Değişkenlerin miktar olarak ölçülmeyip, nesne ya da bireye ilişkin yargıların doğrudan sıra değerleri ile gösterildiği durumda iki gruba ilişkin dağılımlar arasında fark olup olmadığının araştırılması (Büyüköztürk, vd., 2012).

Mesleki çalışma süresi ve görev yapılan okulların yerleşim yerine göre görüşlerin analiz edilmesinde ise Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

İkiden fazla ortalama arasındaki farkın test edilmesinde grupların ilişkili ya da ilişkisiz oluşuna göre farklılaşan varyans analizi teknikleri kullanılmaktadır. Bu testler parametrik tekniklerdir ve her zaman bu tekniklere ilişkin sayıtlıların karşılanması mümkün olamamaktadır. Dolayısıyla toplanan veriler parametrik testlerin sayıtlılarını karşılayamıyor ise, bağımsız ikiden fazla grup ortalaması arasındaki farkın testi edilmesinde kullanılacak alternatif test Kruskal-Wallis H Testi'dir. Bir başka deyişle Kruskal-Wallis H Testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA)'nın parametrik olmayan karşılığıdır (Büyüköztürk, vd. 2012).

Tablo 3.3. Veri Setine Ait Normal Dağılım Testi Sonuçları

<i>Soru</i>	Kolmogorov- Smirnov Z	p
S.1 Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından gerekli görüyorum.	3,344	,000
S.2 Serbest Etkinlikler dersinde yapabileceğim uygulamaları tam olarak biliyorum.	3,683	,000
S.3 Serbest Etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken zorluklar yaşıyorum.	4,665	,000
S.4 Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum.	3,732	,000
S.5 Serbest Etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi beni bu konuda zorluyor.	3,596	,000
S.6 Serbest Etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okulumu yeterli görüyorum.	3,879	,000
S.7 Serbest Etkinlikler dersinin diğer derslerinin eğitim öğretim programlarını yetiştirmeyi zorlaştıracağını düşünüyorum.	3,525	,000
S.8 Serbest Etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli olduğumu düşünüyorum	4,579	,000
S.9 Serbest Etkinlik dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunuyorum.	3,345	,000
S.10 Serbest Etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun olarak yerleştiriyorum.	3,619	,000
S.11 Serbest Etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planladığımı düşünüyorum.	3,274	,000
S.12 Serbest Etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceğini düşünüyorum.	3,525	,000
S.13 Serbest Etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda kendimi yeterli görüyorum.	3,500	,000
S.14 Serbest Etkinlikler dersiyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapıyorum.	3,612	,000

Tablo 3.3.’nin Devamı “Veri Setine Ait Normal Dağılım Testi Sonuçları”

<i>Soru</i>	Kolmogorov- Smirnov Z	p
S.15 Serbest Etkinlikler dersinde sınıfların çok kalabalık olması uygulama esnasında beni zorluyor.	2,997	,000
S.16 Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntılar yaşıyorum.	4,135	,000
S.17 Serbest Etkinlikler Dersinde diğer ders etkinliklerine yer veriyorum.	3,333	,000
S.17.a Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Matematik Dersi etkinliklerine yer veriyorum	3,898	,000
S.17.b Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer veriyorum	3,757	,000
S.17.c Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer veriyorum	3,844	,000
S.17d Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar Dersi etkinliklerine yer veriyorum	4,781	,000
S.17.e Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Türkçe Dersi etkinliklerine yer veriyorum	4,012	,000
S.17.f Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Yabancı Dil Dersi etkinliklerine yer veriyorum	5,362	,000
S.17.g Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Beden Eğitimi Dersi etkinliklerine yer veriyorum	3,388	,000
S.17.h Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Müzik Dersi etkinliklerine yer veriyorum	3,777	,000
S.17.i Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerine yer veriyorum	4,001	,000
S.17.k Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Hayat Bilgisi Dersi etkinliklerine yer veriyorum	3,968	,000

Tablo 3.3 incelendiğinde veri setine ait Kolmogorov-Smirnov Z normal dağılım testi sonuçları S.1 (Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından gerekli görüyorum) ($Z=3,344$), S.2 (Serbest Etkinlikler dersinde yapabileceğim uygulamaları tam olarak biliyorum.) ($Z=3,683$), S.3 (Serbest Etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken zorluklar yaşıyorum.) ($Z=4,665$), S.4 (Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum.) ($Z=3,732$), S.5 (Serbest Etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi beni bu konuda zorluyor) ($Z=3,596$), S.6 (Serbest Etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okulumu yeterli görüyorum.) ($Z=3,879$), S.7 (Serbest Etkinlikler dersinin diğer derslerinin eğitim öğretim programlarını yetiştirmeyi zorlaştıracağını düşünüyorum.) ($Z=3,525$), S.8 (Serbest Etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli olduğumu düşünüyorum) ($Z=4,579$), S.9 (Serbest Etkinlik dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunuyorum.) ($Z=3,345$), S.10 (Serbest Etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun olarak yerleştiriyorum.) ($Z=3,619$), S.11 (Serbest Etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planladığımı düşünüyorum.) ($Z=3,274$), S.12 (Serbest Etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceğini düşünüyorum.) ($Z=3,525$), S.13 (Serbest Etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda kendimi yeterli görüyorum.) ($Z=3,500$), S.14 (Serbest Etkinlikler dersiyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapıyorum.) ($Z=3,612$), S.15 (Serbest Etkinlikler dersinde sınıfların çok kalabalık olması uygulama esnasında beni zorluyor.) ($Z=2,997$), S.16 (Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntılar yaşıyorum.) ($Z=4,135$), S.17 (Serbest Etkinlikler Dersinde diğer

ders etkinliklerine yer veriyorum.) ($Z=3,333$), S.17.a (Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Matematik Dersi etkinliklerine yer veriyorum) ($Z=3,898$), S.17.b (Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer veriyorum) ($Z=3,757$), S.17.c (Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer veriyorum) ($Z=3,844$), S.17.d (Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar Dersi etkinliklerine yer veriyorum) ($Z=4,781$), S.17.e (Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Türkçe Dersi etkinliklerine yer veriyorum) ($Z=4,012$), S.17.f (Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Yabancı Dil Dersi etkinliklerine yer veriyorum) ($Z=5,362$), S.17.g (Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Beden Eğitimi Dersi etkinliklerine yer veriyorum) ($Z=3,388$), S.17.h (Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Müzik Dersi etkinliklerine yer veriyorum) ($Z=3,777$), S.17.i (Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerine yer veriyorum) ($Z=4,001$), S.17.k (Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Hayat Bilgisi Dersi etkinliklerine yer veriyorum.) ($Z=3,968$), boyutlarında elde edilen değerlerin anlamlı olduğu görülmektedir. Bu anlamlı değerler veri setinin normal dağılım göstermediğini ifade etmektedir. Bu doğrultuda verilerin çözümlenme sürecinde;

Cinsiyet durumuna göre öğretmenlerin İlkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki farkın belirlenmesinde Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Öğretmenlerin mesleki çalışma sürelerine göre ve görev yaptıkları okulların buldukları yerleşim yerlerine öğretmenlerin İlkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde kendilerini yeterli görme düzeylerinin

irdelenmesinde ise Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler, 0.05 önem düzeyinde yorumlanmıştır. Değerlendirme ölçeği grup değer aralığının tespitinde; $a = \text{Ranj} / \text{yapılacak grup sayısı}$ formülü kullanılmıştır (Taşdemir, 2003). Buna göre değerlendirme ölçeği şöyledir:

Tablo 3.4. Nitelik Grupları ve Sınırları

<i>Verilen Ağırlık</i>	<i>Nitelik Grupları</i>	<i>Sınırı</i>
4	Her zaman	3.25-4.00
3	Sıklıkla	2.50-3.24
2	Bazen	1.75-2.49
1	Hiçbir zaman	1.00-1.74

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Uygulanan ölçeklerin istatistiksel analizi, her alt probleme ilişkin elde edilen bulgular ile bulgulara ait tablolar bu bölümde yer almaktadır.

4.1. Genel Duruma İlişkin Bulgular

Tablo 4.1. Tüm Değişkenler Açısından İlkokul Programında Yer Alan Serbest Etkinlikler Dersinde Öğretmenlerin Kendilerini Yeterli Görme Düzeyleri Konusunda Görüşlerin \bar{X} ,SD ve Anlam Tablosu

<i>Soru</i>	\bar{X}	<i>SD</i>	<i>Aralığı</i>
S.1 Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından gerekli görüyorum.	3,0400	,87790	Sıklıkla
S.2 Serbest Etkinlikler dersinde yapabileceğim uygulamaları tam olarak biliyorum.	2,8889	,77983	Sıklıkla
S.3 Serbest Etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken zorluklar yaşıyorum.	2,8178	,75454	Sıklıkla
S.4 Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum.	2,1111	,95015	Bazen
S.5 Serbest Etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi beni bu konuda zorluyor.	3,1867	,80777	Sıklıkla
S.6 Serbest Etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okulumu yeterli görüyorum.	1,9289	1,0019 2	Bazen

Tablo 4.1.'in Devamı “Tüm Değişkenler Açısından İlkokul Programında Yer Alan Serbest Etkinlikler Dersinde Öğretmenlerin Kendilerini Yeterli Görme Düzeyleri Konusunda Görüşlerin \bar{X} , SD ve Anlam Tablosu”

<i>Soru</i>	\bar{X}	<i>SD</i>	<i>Aralığı</i>
S.7 Serbest Etkinlikler dersinin diğer derslerinin eğitim öğretim programlarını yetiştirmeyi zorlaştıracağını düşünüyorum.	3,0800	,92717	Sıklıkla
S.8 Serbest Etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli olduğumu düşünüyorum	2,8933	,78331	Sıklıkla
S.9 Serbest Etkinlik dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunuyorum.	2,7644	,88266	Sıklıkla
S.10 Serbest Etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun olarak yerleştiriyorum.	3,1022	,89804	Sıklıkla
S.11 Serbest Etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planladığımı düşünüyorum.	2,6533	,93293	Sıklıkla
S.12 Serbest Etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceğini düşünüyorum.	3,0622	,84285	Sıklıkla
S.13 Serbest Etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda kendimi yeterli görüyorum.	2,9022	,79577	Sıklıkla
S.14 Serbest Etkinlikler dersiyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapıyorum.	2,3556	,92475	Bazen
S.15 Serbest Etkinlikler dersinde sınıfların çok kalabalık olması uygulama esnasında beni zorluyor.	2,4622	1,0392 5	Bazen
S.16 Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntılar yaşıyorum.	2,8444	,89531	Sıklıkla
S.17 Serbest Etkinlikler Dersinde diğer ders etkinliklerine yer veriyorum.	2,6800	,83709	Sıklıkla
S.17.a Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Matematik Dersi etkinliklerine yer veriyorum	2,4400	,80022	Bazen
S.17.b Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1,8444	,87514	Bazen
S.17.c Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1,8000	,83986	Bazen

Tablo 4.1.'in Devamı “Tüm Değişkenler Açısından İlkokul Programında Yer Alan Serbest Etkinlikler Dersinde Öğretmenlerin Kendilerini Yeterli Görme Düzeyleri Konusunda Görüşlerin \bar{X} , SD ve Anlam Tablosu”

<i>Soru</i>	\bar{X}	SD	Aralığı
S.17.d Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1,6533	,82635	Hiçbir Zaman
S.17.e Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Türkçe Dersi etkinliklerine yer veriyorum	2,4933	,82440	Bazen
S.17.f Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Yabancı Dil Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1,5733	,82115	Hiçbir Zaman
S.17.g Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Beden Eğitimi Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1,8978	,84158	Bazen
S.17.h Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Müzik Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1,8933	,80578	Bazen
S.17.i Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1,9778	,80425	Bazen
S.17.k Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Hayat Bilgisi Dersi etkinliklerine yer veriyorum	2,0756	,84440	Bazen

Öğretmenlerin, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri hakkındaki tüm maddelere ilişkin görüş ortalamaları incelendiğinde 27 maddeden 13 tanesi “Sıklıkla” yeterli görme değerinde, 12 tanesi “Bazen” yeterli görme değerinde, 2 tanesi ise “Hiçbir Zaman” yeterli görme değerinde olduğu yönündedir. Ayrıca tüm maddelere ilişkin görüş ortalaması 2,423 ile “Bazen” yeterli görme değerinde olduğu yönündedir.

Öğretmenler serbest etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimlerine katkısı açısından olumlu görüşe sahiptirler. Serbest Etkinlikler dersinin öğrencilerin gelişimleri açısından katkısını inceleyen literatür tarandığında genel olarak sonuçların örtüştüğü araştırmalar (Gün, 2013; Aydın, Bakırcı ve Ürey, 2012; Gömleksiz ve Özdaş, 2013;) olduğu görülmektedir. Serbest Etkinlikler dersinin öğrencilerin gelişimlerine katkısı açısından gerekliliğini inceleyen araştırmalardan ve bu araştırmadan çıkan sonuçlara bakıldığında öğretmenlerin öğrencilerin gelişimlerine katkısı açısından Serbest Etkinlikler dersini gerekli görmekte-dirler. Gün (2013), öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimlerine katkısı açısından gerekli görmelerine, dersteki uygulamaların öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirdiğine, dersteki etkinliklerin öğrencilerin yeteneklerinin keşfedilmesini sağladığına, dersin öğrencilerin özgüvenlerini geliştirmeye yeterli katkı sağladığına bağlamaktadır. Aydın, Bakırcı ve Ürey ise (2012), dersteki uygulamaların kendilerini rahat ifade etmelerine, dersin kendilerini daha iyi tanımalarına imkân sunmasına, dersin sosyalleşmeyi sağlamasına bağlamaktadır. Gömleksiz ve Özdaş'ta (2013), dersin öğrencilerin sosyalleşmesine yardımcı olmasına, dersteki uygulamaların iletişimi artmasına, derste öğrencilerin kendilerini rahat ifade etmelerine, dersindeki etkinlikler sayesinde öğrencinin kendisini tanımasına bağlamıştır.

Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili uygulamalar konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları açısından olumlu görüşe sahiptirler. Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili uygulamalar konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları durumunu inceleyen literatür tarandığında genel olarak sonuçların örtüştüğü bir çok araştırma (Gün, 2013; Kuzu ve Aslan, 2013; Dündar ve Karaca, 2011; Aydın, Bakırcı ve

Ürey, 2012; Gömleksiz ve Özdaş, 2013; Bozak, Apaydın ve Demirtaş 2012; Köse, 2013;) olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarının Ürey, Çepni, Köğce ve Yıldız, 2013; araştırmasıyla örtüşmediği de görülmektedir. Ürey, Çepni, Köğce ve Yıldız (2013)'ın "Serbest Etkinlik Çalışmaları Dersi Kapsamında Geliştirilen Disiplinler arası Okul Bahçesi Programının Öğrencilerin Bazı Matematik Kazanımları Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi" isimli araştırmasına göre Serbest Etkinlikler dersinin programının olmayışının çeşitli sınıf dışı öğrenme ortamlarının uygulanmasına olanak sağlamasına bağlamaktadır. Gün (2013), mevcut bir öğretim programının eksikliği ve buna bağlı olarak öğretmenlerin uygulamalarla ilgili yeterli bilgisinin olmaması bağlamıştır. Kazu ve Aslan (2013) 'da derse ait bir öğretim programının ve öğretmen kılavuz kitabının olmamasına, öğretmenlerin hizmet içi eğitim almamasına bağlamıştır. Dündar ve Karaca (2011)'da öğretmenlerin dersin uygulama boyutu ile ilgili olarak; kaynak sıkıntısı çektiklerine, bu derste tam olarak ne yapacaklarını bilmediklerine, çoğunlukla tekrara düştüklerine ve sürekli aynı etkinlikleri yaptırduklarına bağlamıştır. Aydın, Bakırcı ve Ürey (2012)'da dersin içeriği ve kapsamı ile ilgili bir hizmet içi eğitim verilmemiş olmasına, derse ait bir öğretim programının ve öğretmen kılavuz kitabının olmamasına bağlamıştır. Bozak, Apaydın ve Demirtaş (2012)'ta öğretmenlerin bilgi eksikliğine bağlamıştır. Gömleksiz ve Özdaş (2013)'ta öğretmenlerin faydalanacağı kılavuz kitabının olmamasına bağlamıştır. Köse (2013) ise eğitim-öğretime taraf olanların ders dışı etkinlikler hakkında yeterli bilgiye sahip olmamalarına bağlamıştır.

Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinde öğrencilerini işbirliğine yöneltebilmeye ilişkin olumlu görüş belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin Serbest

Etkinlikler dersinde öğrencilerini işbirliğine yöneltebilme durumunu inceleyen literatür tarandığında genel olarak araştırmalarda sonuçların örtüştüğü bir çok araştırma (Aydın, Bakırcı ve Ürey, 2012; Gömleksiz ve Özdaş, 2013) olduğu görülmektedir. Aydın, Bakırcı ve Ürey (2012) aktif katılımın sağlanmasına bağlamıştır. Gömleksiz ve Özdaş (2013) ise sosyal ilişkilerde öğrencilere katkı sağlamasına, paylaşmayı artırmasına, öğrencinin birlikte öğrenmesini sağlamasına bağlamıştır.

Öğretmenler Serbest Etkinlikler dersinde kullanılabilir teknolojik materyalleri kullanma konusunda olumlu görüş belirtmişlerdir. Öğretmenler Serbest Etkinlikler dersinde kullanılabilir teknolojik materyalleri kullanma konusunda yeterlilik durumunu inceleyen literatür tarandığında genel olarak araştırmalarda sonuçların Aydın, Bakırcı ve Ürey (2012)'in araştırmasıyla örtüşmediği görülmektedir. Aydın, Bakırcı ve Ürey (2012)'in “Serbest Etkinlik Çalışmaları Dersine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri” isimli araştırmasına göre öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanamamasına bağlamıştır.

Öğretmenler Serbest Etkinlikler Dersinde başka derslerin etkinliklerine yer vermeleri durumları açısından kısmen olumlu görüş belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinde başka derslerin etkinliklerine yer vermeleri durumlarını inceleyen literatür tarandığında genel olarak araştırmalarda sonuçların örtüştüğü araştırmalar (Kazu ve Aslan, 2013; Dündar ve Karaca, 2011; Köse, 2013) olduğu görülmektedir. Kazu ve Aslan (2013) birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin çoğu, serbest etkinlik dersinde diğer derslerdeki eksikleri gidermeye

çalıştıklarını belirtmişlerine bağlamıştır. Dündar ve Karaca (2011)'da önceki yıllarda yaşanan yoğun müfredat ve konuların yetiştirilme kaygısını tekrar yaşadıklarını ifade eden öğretmenler bu derslerde de başka dersleri yaptıklarını belirtmelerine, Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık yarısı bu derste çoğunlukla matematik ve fen ve teknoloji derslerine devam ettiklerini söylemelerine bağlamıştır. Köse (2013) ise formal eğitimi tamamlayan etkinliklere (Ev ödevleri ve projeler, bilgisayar destekli etkinlikler, yetiştirme kursları, sınavlara hazırlık çalışmaları, belirli gün ve haftaların kutlanması) bağlamıştır.

Öğretmenler Serbest Etkinlikler Dersini uygularken sınıf içinde zorluklar yaşama durumları açısından genel olarak olumlu görüş belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf içinde zorluklar yaşama durumlarını inceleyen literatür tarandığında genel olarak sonuçların örtüştüğü bir çok araştırma (Kazu ve Aslan, 2013; Dündar ve Karaca, 2011; Bozak, Apaydın ve Demirtaş, 2012; Köse, 2013; Gömleksiz ve Özdaş, 2013) olduğu görülmektedir. Kazu ve Aslan (2013), fiziki alan yetersizliği birleştirilmiş sınıflardaki seviye farklılığına bağlamıştır. Dündar ve Karaca (2011)'da sınıf mevcutlarının göz önüne alınması gerektiğine, etkinliklere dayalı olarak sınıfların fiziki koşullarının yeniden düzenlenmeye ihtiyacı olduğuna ve bazı etkinliklerin drama salonları ya da çok amaçlı salonlarda yapılması gerektiğine bağlamıştır. Bozak, Apaydın ve Demirtaş (2012)'ta fiziksel ortamın yetersizliğine ve alt yapı eksikliğine bağlamıştır. Köse (2013)'de okulların yeterince ders dışı etkinliklerle ilgili olanaklara sahip olmamasına bağlamıştır. Gömleksiz ve Özdaş (2013) ise sınıf mevcutların fazla olmasının konuları olumsuz etkilemesine bağlamıştır.

Serbest Etkinlikler dersinin öğretmenler tarafından diğer ders programlarını uygulaması üzerindeki etkisinin durumları açısından öğretmenlerin olumlu görüş belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinin öğretmenler tarafından diğer ders programlarını uygulaması üzerindeki etkisinin durumlarını inceleyen literatür tarandığında genel olarak sonuçların örtüştüğü araştırmalar (Dündar ve Karaca, 2011; Köse, 2013) olduğu görülmektedir. Dündar ve Karaca (2011) öğretmenlerin önceki yıllarda yaşanan yoğun müfredat ve konuların yetiştirilme kaygısını tekrar yaşadıklarını bu derslerde de başka dersleri yaptıklarını belirtmelerine bağlamıştır. Köse (2013) ise ders içi etkinlikler programlarının çok yoğun olmasına bağlamıştır.

Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinde kullanacakları materyallerin temini konusunda okullarını yeterli görme durumları açısından kısmen olumlu görüş belirttikleri görülmüştür. Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinde kullanacakları materyallerin temini konusunda okullarını yeterli görme durumlarını inceleyen literatür tarandığında genel olarak sonuçların örtüştüğü bir çok araştırma (Gün,2013; Kuzu ve Aslan, 2013; Dündar ve Karaca, 2011; Aydın, Bakırcı ve Ürey, 2012; Bozak, Apaydın ve Demirtaş, 2012; Gömleksiz ve Özdaş, 2013(1); Gömleksiz ve Özdaş, 2013(2)) olduğu görülmektedir. Gün (2013) okullardaki materyal ve kaynak eksikliğine bağlamıştır. Kuzu ve Aslan (2013) birleştirilmiş sınıflı okulların en büyük sorunlarından biri eğitim araç-gereçlerinin yetersiz olmasıdır. Serbest etkinlik dersinde öğrencilerin kullanabileceği araç-gereçlerin olmamasına bağlamıştır. Dündar ve Karaca (2011) öğretmenlerin okullarında bu dersle ilgili bir etkinlik salonu (drama ya da çok amaçlı bir salon) ve film, heykel ve origami gibi etkinlikler için gerekli materyallerin teminini

istemelerine bağlamıştır. Aydın, Bakırcı ve Ürey (2012)'de öğretmenlerin, sınıf ortamları teknolojik donanım açısından zenginleştirilmeli şeklindeki verdikleri önerilere bağlamıştır. Bozak, Apaydın ve Demirtaş (2012)'ta fiziki çevrenin ve malzeme eksikliğine bağlamıştır. Gömleksiz ve Özdaş, (2013)' göre ise öğretmenlerin “*Eksik araç gereç ve materyallerin giderilmesi gerekir.*” demelerine, serbest etkinlikler dersindeki etkinlikler için okulların ihtiyaç duyduğu araç-gereçlerin olmamasına bağlamıştır.

4.2. Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet Özelliklerine Göre İlkokul Programında Yer Alan Serbest Etkinlikler Dersinde Kendilerini Yeterli Görme Düzeyleri İle İlgili Bulgular

Araştırma sürecine dahil edilen bağımsız değişkenlerin (cinsiyet) bağımlı değişken olarak araştırma sürecine yer alan öğretmenlerin ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde kendilerini yeterli görme düzeyleri ile ilişkili olup olmadığının ortaya konulabilmesi amacıyla bu kısım altında elde edilen veriler parametrik olmayan istatistik teknikleri kullanılarak irdelenmiştir.

Öğretmenlerin cinsiyet özellikleri ile göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki ilişki ile ilgili bulgular Tablo 4.4'te verilerek her bir boyuta ilişkin bulgular ayrı olarak açıklanıp, yorumlanmıştır.

Tablo 4.2. Öğretmenlerin, cinsiyet özelliklerine göre ilkökul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri değerlendirme ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular”

<i>Soru</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ort.</i>	<i>Sıra Top.</i>	<i>U</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
S.1 Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından gerekli görüyorum.	Erkek (A)	109	124,88	13612,0	5027,0	,005	A lehine
	Bayan (B)	116	101,84	11813,0			
S.2 Serbest Etkinlikler dersinde yapabileceğim uygulamaları tam olarak biliyorum.	Erkek (A)	109	122,97	13404,0	5235,0	,017	A lehine
	Bayan (B)	116	103,63	12021,0			
S.3 Serbest Etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken zorluklar yaşıyorum.	Erkek	109	107,28	11694,0	5699,0	,156	
	Bayan	116	118,37	13731,0			
S.4 Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum.	Erkek	109	116,94	12746,0	5893,0	,354	
	Bayan	116	109,30	12679,0			
S.5 Serbest Etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi beni bu konuda zorluyor.	Erkek	109	115,60	12600,5	6038,5	,529	
	Bayan	116	110,56	12824,5			
S.6 Serbest Etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okulumu yeterli görüyorum.	Erkek	109	115,79	12621,5	6017,5	,507	
	Bayan	116	110,38	12803,5			
S.7 Serbest Etkinlikler dersinin diğer derslerinin eğitim öğretim programlarını yetiştirmeyi zorlaştıracağı düşünüyorum.	Erkek	109	115,71	12612,0	6027,0	,520	
	Bayan	116	110,46	12813,0			
S.8 Serbest Etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli olduğumu düşünüyorum	Erkek	109	116,94	12746,5	5892,5	,330	
	Bayan	116	109,30	12678,5			

Tablo 4.2.'nin Devamı “Öğretmenlerin, cinsiyet özelliklerine göre ilkökul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri değerlendirme ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular”

<i>Soru</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ort.</i>	<i>Sıra Top.</i>	<i>U</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
S.9 Serbest Etkinlik dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunuyorum.	Erkek	109	113,04	12321,5	6317,5	,992	
	Bayan	116	112,96	13103,5			
S.10 Serbest Etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun olarak yerleştiriyorum.	Erkek	109	115,20	12557,0	6082,0	,601	
	Bayan	116	110,93	12868,0			
S.11 Serbest Etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planladığımı düşünüyorum.	Erkek	109	117,72	12831,5	5807,5	,269	
	Bayan	116	108,56	12593,5			
S.12 Serbest Etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceğini düşünüyorum	Erkek	109	118,59	12926,0	5713,0	,183	
	Bayan	116	107,75	12499,0			
S.13 Serbest Etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda kendimi yeterli görüyorum.	Erkek	109	120,01	13081,5	5557,5	,094	
	Bayan	116	106,41	12343,5			
S.14 Serbest Etkinlikler dersiyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapıyorum.	Erkek	109	116,08	12652,5	5986,5	,469	
	Bayan	116	110,11	12772,5			
S.15 Serbest Etkinlikler dersinde sınıfların çok kalabalık olması uygulama esnasında beni zorluyor.	Erkek (A)	109	124,90	13614,5	5024,5	,006	A lehine
	Bayan (B)	116	101,81	11810,5			
S.16 Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntılar yaşıyorum.	Erkek	109	113,71	12394,0	6245,0	,866	
	Bayan	116	112,34	13031,0			

Tablo 4.2.’nin Devamı “Öğretmenlerin, cinsiyet özelliklerine göre ilkökul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri değerlendirme ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular”

<i>Soru</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ort.</i>	<i>Sıra Top.</i>	<i>U</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
S.17 Serbest Etkinlikler Dersinde diğer ders etkinliklerine yer veriyorum.	Erkek	109	117,91	12852,5	5786,5	,243	
	Bayan	116	108,38	12572,5			
S.17.a Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Matematik Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Erkek	109	107,96	11768,0	5773,0	,226	
	Bayan	116	117,73	13657,0			
S.17.b Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Erkek	109	113,11	12329,5	6309,5	,978	
	Bayan	116	112,89	13095,5			
S.17.c Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Erkek	109	113,94	12419,5	6219,5	,821	
	Bayan	116	112,12	13005,5			
S.17.d Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Erkek	109	118,22	12885,5	5753,5	,197	
	Bayan	116	108,10	12539,5			
S.17.e Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Türkçe Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Erkek	109	113,00	12316,5	6321,5	,999	
	Bayan	116	113,00	13108,5			
S.17.f Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Yabancı Dil Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Erkek	109	114,51	12482,0	6157,0	,699	
	Bayan	116	111,58	12943,0			
S.17.g Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Beden Eğitimi Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Erkek	109	116,27	12673,0	5966,0	,436	
	Bayan	116	109,93	12752,0			

Tablo 4.2.’nin Devamı “Öğretmenlerin, cinsiyet özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri değerlendirme ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular”

<i>Soru</i>	<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ort.</i>	<i>Sıra Top.</i>	<i>U</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
S.17.h Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Müzik Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Erkek	109	115,23	12560,5	6078,5	,590	
	Bayan	116	110,90	12864,5			
S.17.i Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Erkek	109	115,22	12559,5	6079,5	,591	
	Bayan	116	110,91	12865,5			
S.17.k Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Hayat Bilgisi Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Erkek	109	119,83	13061,0	5578,0	,102	
	Bayan	116	106,59	12364,0			

Tablo 4.2. Bulguları Öğretmenlerin, cinsiyet özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri 30 alt boyutta açısından aşağıda açıklanmıştır. Buna göre;

Tablo 4.2.’deki S.1 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından gerekli görme bulgularına ilişkin sıra ortalamaları arasında fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($U_{S.1}=5027,000$; $p=,005$; $p<0,05$). Sıra ortalaması değerlerine bakıldığında S.1’de anlamlı farkın kaynağı erkek öğretmenlerin sıra ortalamaları lehine oluşmuştur. Bu bulgular; erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere göre Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından daha gerekli gördüklerini göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.2 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde yapılabilecek uygulamaları tam olarak bilme bulgularına ilişkin sıra ortalamaları arasında fark istatistiksel olarak anlamlıdır ($U_{S,2}=5235,000$; $p=,017$; $p<0,05$). Sıra ortalaması değerlerine bakıldığında S.2'de anlamlı farkın kaynağı erkek öğretmenlerin sıra ortalamaları lehine oluşmuştur. Bu bulgular; Erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere göre Serbest Etkinlikler dersinde yapabilecekleri uygulamaları daha iyi bildiklerini göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.3 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken zorluklar yaşama bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında bayan öğretmenlerin ortalamalarının erkek öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S,3}=5699,000$; $p=,156$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken zorluklar yaşamalarının cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.4 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyma bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S,4}=5893,000$; $p=,345$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersi ile ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duymalarının cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.5 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi konusunda zorlanma bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S,5}= 6038,500$; $p=,529$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi ilgili yaşadıkları zorlukların cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.6 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okulu yeterli görme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S,6}=6017,500$; $p=,507$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okulumu yeterli görüp görmemelerinin cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.7 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinin diğer derslerin eğitim öğretim programlarını yetiştirmeyi zorlaştıracaklarını düşünme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S,7}=6027,000$; $p=,520$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinin diğer derslerin eğitim öğretim programlarını yetiştirmeyi

zorlaştıracığı il ilgili düşüncelerin cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.8 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli olduğunu düşünme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S,8}=5892,500$; $p=,330$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli olup olmadıkları hakkındaki düşüncelerinin cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.9 bulgularına göre, Serbest Etkinlik dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunma bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S,9}=6317,500$; $p=,992$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunup bulunmamalarının cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.10 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun olarak yerleştirme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S,10}=6082,000$;

$p=,601$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun olarak yerleştirmede cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.11 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planladığını düşünme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.11}=5807,500$; $p=,269$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planlanmasında cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.12 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceğini düşünme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.12}=5713,000$; $p=,183$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceği düşüncelerinde cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.13 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda kendini yeterli görme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek

olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.13}=5557,500$; $p=,094$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda öğretmenlerin kendilerinin yeterli görme durumlarında cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.14 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersiyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapma bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.14}=5986,500$; $p=,469$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersiyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapma durumlarında cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.15 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde sınıfların çok kalabalık olmasının uygulama esnasında zorlaması bulgularına ilişkin sıra ortalamaları arasında farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($U_{S.15}=5024,500$; $p=,006$; $p<0,05$). Sıra ortalaması değerlerine bakıldığında S.15'te anlamlı farkın kaynağı erkek öğretmenlerin sıra ortalamaları lehine oluşmuştur. Bu bulgular; Sınıfların çok kalabalık olmasının, erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere göre serbest etkinlikler dersini uygulaması esnasında zorladığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.16 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntılar yaşama bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S,16}=6245,000$; $p=,866$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntılar yaşaması durumlarında cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.17 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde diğer ders etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S,17}=5786,500$; $p=,243$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde diğer ders etkinliklerine yer verme durumlarında cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.17.a bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Matematik Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında bayan öğretmenlerin ortalamalarının erkek öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S,17.a}=5773,000$; $p=,226$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Matematik Dersi etkinliklerine yer verme durumlarında cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.17.b bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.17.b}=6309,500$; $p=,978$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer verme durumlarında cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.17.c bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.17.c}=6219,500$; $p=,821$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer verme durumlarında cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.17.d bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.17.d}=5753,500$; $p=,197$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar Dersi etkinliklerine yer verme durumlarının cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.17.e bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Türkçe Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamaları ile bayan öğretmenlerin ortalamaları eşit çıkmış (*Sıra ort.:113*) ve bu değer istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.17.e}=6321,500$; $p=,999$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Türkçe Dersi etkinliklerine yer verme durumlarının cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.17.f bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Yabancı Dil Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.17.f}=6157,000$; $p=,699$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Yabancı Dil Dersi etkinliklerine yer verme durumlarında cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.17.g bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Beden Eğitimi Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.17.g}=5966,000$; $p=,436$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Beden Eğitimi Dersi etkinliklerine yer verme durumlarında cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.17.h bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Müzik Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.17.h}=6078,500$; $p=,590$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Müzik Dersi etkinliklerine yer verme durumlarının cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.17.i bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.17.i}=6079,500$; $p=,591$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerine yer verme durumlarının cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.2.'deki S.17.k bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Hayat Bilgisi Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarında erkek öğretmenlerin ortalamalarının bayan öğretmenlerden daha yüksek olmasına rağmen bu farkın istatistiksel olarak anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir ($U_{S.17.k}=5578,000$; $p=,102$; $p>0,05$). Bu bulgular öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Hayat Bilgisi Dersi etkinliklerine yer verme durumlarının cinsiyet özellikleri ile ilişkili olmadığını göstermektedir.

Öğretmenlerin Serbest etkinlikler dersine ilişkin görüşleri cinsiyete göre değişmekte midir?” konusunda anlamlı bir fark oluşmamıştır. Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersine ilişkin görüşlerinin cinsiyete değişim durumunu inceleyen literatür tarandığında araştırmalarda araştırma sonuçlarının Gömleksiz ve Özdaş 2013; araştırmasıyla örtüşmediği görülmektedir. Gömleksiz ve Özdaş, 2013’in “Serbest Etkinlikler Dersi Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri” isimli araştırmasına göre cinsiyet boyutunda kadın öğretmenlerin ortalama puanları erkek öğretmenlere oranla anlamlı derecede daha yüksek bulunmasına bağlamıştır.

4.3. Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Çalışma Süresi Özelliklerine Göre İlkokul Programında Yer Alan Serbest Etkinlikler Dersinde Kendilerini Yeterli Görme Düzeyleri İle İlgili Bulgular

Araştırma sürecine dâhil edilen bağımsız değişkenlerin (mesleki çalışma süreleri) bağımlı değişken olarak araştırma sürecine yer alan öğretmenlerin ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde kendilerini yeterli görme düzeyleri ile ilişkili olup olmadığının ortaya konulabilmesi amacıyla bu kısım altında elde edilen veriler parametrik olmayan istatistik teknikleri kullanılarak irdelenmiştir.

Öğretmenlerin mesleki çalışma süresi ile göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki ilişki ile ilgili bulgular Tablo 4.3'te verilerek her bir boyuta ilişkin bulgular ayrı olarak açıklanıp, yorumlanmıştır.

Tablo 4.3. Öğretmenlerin, mesleki çalışma süresi özelliklerine göre ilkökul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri değerlendirme ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular

<i>Soru</i>	<i>Mesleki çalışma süresi</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ort.</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
S.1 Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından gerekli görüyorum.	1-5 Yıl (A)	187	118,12				A İle C Arasında A Lehine
	6-10 Yıl (B)	36	86,93	2	7,813	,020	
	11-15 Yıl (C)	2	103,50				
S.2 Serbest Etkinlikler dersinde yapabileceğim uygulamaları tam olarak biliyorum.	1-5 Yıl	187	111,64				
	6-10 Yıl	36	119,54	2	,563	,755	
	11-15 Yıl	2	122,50				
S.3 Serbest Etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken zorluklar yaşıyorum.	1-5 Yıl (A)	187	111,97				
	6-10 Yıl (B)	36	113,06	2	5,328	,070	
	11-15 Yıl (C)	2	208,00				
S.4 Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum.	1-5 Yıl	187	113,49				
	6-10 Yıl	36	110,50	2	,071	,965	
	11-15 Yıl	2	112,50				
S.5 Serbest Etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi beni bu konuda zorluyor.	1-5 Yıl	187	110,96				
	6-10 Yıl	36	125,00	2	2,008	,366	
	11-15 Yıl	2	87,50				
S.6 Serbest Etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okulumu yeterli görüyorum.	1-5 Yıl	187	109,58				
	6-10 Yıl	36	128,25	2	3,922	,141	
	11-15 Yıl	2	158,50				
S.7 Serbest Etkinlikler dersinin diğer derslerinin eğitim öğretim programlarını yetiştirmeyi zorlaştıracağını düşünüyorum.	1-5 Yıl	187	116,85				
	6-10 Yıl	36	93,99	2	4,373	,112	
	11-15 Yıl	2	95,50				

Tablo 4.3.'ün Devamı “Öğretmenlerin, mesleki çalışma süresi özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri değerlendirme ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular”

<i>Soru</i>	<i>Mesleki çalışma süresi</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ort.</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
S.8 Serbest Etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli olduğumu düşünüyorum.	1-5 Yıl	187	110,78				
	6-10 Yıl	36	126,53	2	2,926	,232	
	11-15 Yıl	2	76,75				
S.9 Serbest Etkinlik dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunuyorum.	1-5 Yıl	187	113,27				
	6-10 Yıl	36	115,00	2	1,997	,368	
	11-15 Yıl	2	52,00				
S.10 Serbest Etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun olarak yerleştiriyorum.	1-5 Yıl	187	111,33				
	6-10 Yıl	36	120,32	2	,983	,612	
	11-15 Yıl	2	137,75				
S.11 Serbest Etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planladığımı düşünüyorum.	1-5 Yıl	187	112,22				
	6-10 Yıl	36	113,83	2	1,767	,413	
	11-15 Yıl	2	170,75				
S.12 Serbest Etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceğini düşünüyorum.	1-5 Yıl	187	115,14				
	6-10 Yıl	36	97,76	2	5,423	,066	
	11-15 Yıl	2	187,00				
S.13 Serbest Etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda kendimi yeterli görüyorum.	1-5 Yıl (A)	187	108,87				A İle B Arasında B Lehine
	6-10 Yıl (B)	36	136,29	2	6,707	,035	
	11-15 Yıl (C)	2	80,00				
S.14 Serbest Etkinlikler dersiyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapıyorum.	1-5 Yıl	187	111,56				
	6-10 Yıl	36	119,76	2	,625	,732	
	11-15 Yıl	2	126,25				

Tablo 4.3.'ün Devamı “Öğretmenlerin, mesleki çalışma süresi özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri değerlendirme ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular”

<i>Soru</i>	<i>Mesleki çalışma süresi</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ort.</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
S.15 Serbest Etkinlikler dersinde sınıfların çok kalabalık olması uygulama esnasında beni zorluyor.	1-5 Yıl (A)	187	118,29				A İle C Arasında A Lehine
	6-10 Yıl (B)	36	85,39	2	8,292	,016	
	11-15 Yıl (C)	2	115,00				
S.16 Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntılar yaşıyorum.	1-5 Yıl	187	111,34				
	6-10 Yıl	36	121,25	2	,823	,663	
	11-15 Yıl	2	119,50				
S.17 Serbest Etkinlikler Dersinde diğer ders etkinliklerine yer veriyorum.	1-5 Yıl	187	110,34				
	6-10 Yıl	36	127,63	2	2,518	,284	
	11-15 Yıl	2	98,75				
S.17.a Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Matematik Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1-5 Yıl	187	110,95				
	6-10 Yıl	36	123,29	2	1,279	,528	
	11-15 Yıl	2	119,25				
S.17.b Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1-5 Yıl	187	111,68				
	6-10 Yıl	36	121,03	2	,956	,620	
	11-15 Yıl	2	92,00				
S.17.c Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1-5 Yıl	187	113,60				
	6-10 Yıl	36	113,46	2	2,304	,316	
	11-15 Yıl	2	48,50				
S.17.d Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1-5 Yıl	187	113,74				
	6-10 Yıl	36	109,42	2	,175	,916	
	11-15 Yıl	2	108,50				

Tablo 4.3.’ün Devamı “Öğretmenlerin, mesleki çalışma süresi özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri değerlendirme ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular”

<i>Soru</i>	<i>Mesleki çalışma süresi</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ort.</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
S.17.e Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Türkçe Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1-5 Yıl	187	112,22				
	6-10 Yıl	36	116,89	2	,183	,913	
	11-15 Yıl	2	115,75				
S.17.f Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Yabancı Dil Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1-5 Yıl	187	110,56				
	6-10 Yıl	36	128,17	2	4,151	,125	
	11-15 Yıl	2	68,00				
S.17.g Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Beden Eğitimi Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1-5 Yıl	187	115,61				
	6-10 Yıl	36	96,72	2	4,214	,122	
	11-15 Yıl	2	162,25				
S.17.h Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Müzik Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1-5 Yıl	187	115,18				
	6-10 Yıl	36	98,83	2	3,679	,159	
	11-15 Yıl	2	164,25				
S.17.i Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1-5 Yıl	187	115,95				
	6-10 Yıl	36	95,15	2	4,743	,093	
	11-15 Yıl	2	158,00				
S.17.k Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Hayat Bilgisi Dersi etkinliklerine yer veriyorum	1-5 Yıl	187	113,93				
	6-10 Yıl	36	108,26	2	,264	,876	
	11-15 Yıl	2	111,50				

Tablo 4.3. Bulguları Öğretmenlerin, mesleki çalışma süreleri özelliklerine göre ilkököl programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri 30 alt boyutta açısından aşağıda açıklanmıştır. Buna göre;

Tablo 4.3'teki S.1 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından gerekli görme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların, 6-10 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan bu ilkököl programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2(2) = 7,813; p = ,02; p > 0,05$). Bu bulgu mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından daha fazla gerekli duyduklarını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.2 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde yapılabilecek uygulamaları tam olarak bilme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların, 6-10 yıl ve 1-5 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların 1-5 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkököl programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir. ($\chi^2(2) =$

,563; $p=,755$; $p>0,05$). Ancak mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin artmasıyla birlikte öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinde yapabilecekleri uygulamalar konusunda bilgilerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.3'teki S.3 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken zorluklar yaşama bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların, 6-10 yıl ve 1-5 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların 1-5 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir. ($\chi^2(2)=5,328$; $p=,70$; $p>0,05$). Ancak mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken yaşadıkları zorlukların artışlarıyla paralel olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3'teki S.4 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyma bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların, 6-10 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir. ($\chi^2(2)=$

,071; $p=,965$; $p>0,05$). Ayrıca bu bulgu mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili hizmet içi eğitime ihtiyaç duymaları üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.5 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi konusunda zorlanma bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir. ($\chi^2(2)=2,008$; $p=,366$; $p>0,05$). Ayrıca bu bulgu mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi konusunda zorlanması üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.6 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okulu yeterli görme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların 1-5 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde

öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2)= 3,922; p=,141; p>0,05$). Ancak mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okullarını yeterli görmeleriyle paralel olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3'teki S.7 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinin diğer derslerin eğitim öğretim programlarını yetiştirmeyi zorlaştıracaklarını düşünme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların, 6-10 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2)= 4,373; p=,112; p>0,05$). Ayrıca bu bulgu mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinin diğer derslerinin eğitim öğretim programlarını yetiştirmeyi zorlaştıracakları düşünceleri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.8 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli olduğunu düşünme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 1-5 yıl

arası olanların 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2)= 2,926; p= ,232; p>0,05$). Ayrıca bu bulgu mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli olduğu düşünceleri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.9 bulgularına göre, Serbest Etkinlik dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunma bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2)= 1,997; p= ,368; p>0,05$). Ayrıca bu bulgu, mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunmaları üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.10 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun olarak yerleştirme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek

olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların 1-5 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki alışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir. ($\chi^2(2) = ,983; p = ,612; p > 0,05$). Ancak mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin ğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun olarak yerleştirmeleriyle paralel olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3'teki S.11 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planladığını düşünme bulgularına ilişkin sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların 1-5 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki alışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2) = 1,767; p = ,413; p > 0,05$). Ancak mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planladığı düşüncelerine paralel olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3'teki S.12 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceğini düşünme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının

mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların, 6-10 yıl ve 1-5 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2)= 5,423; p=,066; p>0,05$). Ayrıca bu bulgu mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceği düşünceleri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.13 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda kendini yeterli görme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan bu ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2(2)= 6,707; p= ,035; p>0,05$). Bu bulgu mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olan öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda kendimi daha fazla yeterli gördüklerini göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.14 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersiyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapma bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının

mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların 1-5 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2) = ,625; p = ,732; p > 0,05$). Ancak mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin serbest etkinlikler dersiyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapmalarında paralel olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3'teki S.15 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde sınıfların çok kalabalık olmasının uygulama esnasında zorlaması bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların, 6-10 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan bu ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki farklar istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2(2) = 8,292; p = ,016; p > 0,05$). Bu bulgu mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olan öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinde sınıfların çok kalabalık olmasından dolayı uygulama esnasında zorlandıklarını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.16 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntılar yaşama bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki

çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların 1-5 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2) = ,823$; $p = ,663$; $p > 0,05$). Ayrıca bu bulgu, mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntı yaşamaları üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.17 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde diğer ders etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2) = 2,518$; $p = ,284$; $p > 0,05$). Ayrıca bu bulgu, mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler Dersinde diğer ders etkinliklerine yer vermeleri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.17.a bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Matematik Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların 1-5 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2) = 1,279$; $p = ,528$; $p > 0,05$). Ayrıca bu bulgu, mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak matematik dersi etkinliklerine yer vermeleri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.17.b bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2) = ,956$; $p = ,620$; $p > 0,05$). Ayrıca bu bulgu, mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer vermeleri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.17.c bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların, 6-10 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2) = 2,304; p = ,316; p > 0,05$). Ancak mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışmanın, öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer vermeleriyle ters yönlü paralel olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3'teki S.17.d bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların, 6-10 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2) = ,175; p = ,916; p > 0,05$). Ancak mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışmanın, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar dersi etkinliklerine yer vermeleriyle ters yönlü paralel olduğu görülmektedir.

Tablo 4.3'teki S.17.e bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Türkçe Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların 1-5 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2) = ,183$; $p = ,913$; $p > 0,05$). Ayrıca bu bulgu, mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde ek çalışma olarak Türkçe dersi etkinliklerine yer vermeleri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.17.f bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Yabancı Dil Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 6-10 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2) = 4,151$; $p = ,125$; $p > 0,05$). Ayrıca bu bulgu, mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersinde ek çalışma olarak yabancı dil dersi etkinliklerine yer vermeleri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.17.g bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Beden Eğitimi Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2)= 4,214; p= ,122; p>0,05$). Ayrıca bu bulgu, mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak beden eğitimi dersi etkinliklerine yer vermeleri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.17.h bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Müzik Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2)= 3,679; p= ,159; p>0,05$). Ayrıca bu bulgu, mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak müzik dersi etkinliklerine yer vermeleri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.17.i bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların, 1-5 yıl ve 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2) = 4,743; p = ,093; p > 0,05$). Ayrıca bu bulgu, mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak görsel sanatlar dersi etkinliklerine yer vermeleri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.3'teki S.17.k bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Hayat Bilgisi Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına ilişkin, sıra ortalamalarının mesleki çalışma süresi 1-5 yıl arası olanların, 6-10 yıl ve 11-15 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca mesleki çalışma süresi 11-15 yıl arası olanların 6-10 yıl arası olanlardan daha yüksek olduğu ifade edilebilir. Mesleki çalışma sürelerine göre oluşan, ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki bu farklar istatistiksel olarak anlamlı değildir ($\chi^2(2) = ,264; p = ,876; p > 0,05$). Ayrıca bu bulgu, mesleki çalışma süresi durumuna göre sıra ortalamalarına bakıldığında mesleki çalışma süresinin, öğretmenlerin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak hayat bilgisi dersi etkinliklerine yer vermeleri üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Öğretmenlerin Serbest etkinlikler dersine ilişkin görüşleri mesleki çalışma süresine göre değişmekte midir?” konusunda anlamlı bir fark oluşmamıştır. Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersine ilişkin görüşlerinin mesleki çalışma süresine göre değişim durumunu inceleyen literatür tarandığında araştırmalarda araştırma sonuçlarının Gömleksiz ve Özdaş 2013; araştırmasıyla aynı olduğu görülmektedir. Gömleksiz ve Özdaş, 2013’in “Serbest Etkinlikler Dersi Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri” isimli araştırmasına göre öğretmenlerin kıdem yılına göre, serbest etkinlikler dersinin değerlendirilmesine ilişkin görüşleri arasında gözlenen farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

4.4. Sınıf Öğretmenlerinin Görev Yaptıkları Okulların Yerleşim Yeri Özelliklerine Göre Öğretmenlerin İlkokul Programında Yer Alan Serbest Etkinlikler Dersinde Kendilerini Yeterli Görme Düzeyleri İle İlgili Bulgular

Araştırma sürecine dâhil edilen bağımsız değişkenlerin (okulun yerleşim yeri) bağımlı değişken olarak araştırma sürecine yer alan öğretmenlerin ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde kendilerini yeterli görme düzeyleri ile ilişkili olup olmadığının ortaya konulabilmesi amacıyla bu kısım altında elde edilen veriler parametrik olmayan istatistik teknikleri kullanılarak irdelenmiştir.

Öğretmenlerin görev yaptıkları okulun yerleşim yeri özellikleri ile göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde kendilerini yeterli görme düzeyleri arasındaki ilişki ile ilgili bulgular Tablo 3.6’te verilerek her bir boyuta ilişkin bulgular ayrı olarak açıklanıp, yorumlanmıştır.

Tablo 4.4. Öğretmenlerin, görev yaptıkları okulun yerleşim yeri özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular

<i>Soru</i>	<i>Okulun yerleşim yeri</i>	<i>n</i>	<i>Sıra ort.</i>	<i>sd</i>	χ^2	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
S.1 Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından görüyorum.	Köy (A)	137	120,69	3	9,460	,024	B İle A Arasında B Lehine
	Belde/Kasaba (B)	9	139,72				
	İlçe Merkezi (C)	58	96,99				
	Şehir Merkezi (D)	21	95,57				
S.2 Serbest Etkinlikler dersinde yapabileceğim uygulamaları tam olarak biliyorum.	Köy	137	114,54	3	1,692	,639	
	Belde/Kasaba	9	93,06				
	İlçe Merkezi	58	109,36				
	Şehir Merkezi	21	121,57				
S.3 Serbest Etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken zorluklar yaşıyorum.	Köy	137	109,87	3	1,699	,637	
	Belde/Kasaba	9	106,78				
	İlçe Merkezi	58	116,84				
	Şehir Merkezi	21	125,48				
S.4 Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum.	Köy (A)	137	117,58	3	8,583	,035	A İle B Arasında B Lehine
	Belde/Kasaba (B)	9	152,39				
	İlçe Merkezi (C)	58	104,63				
	Şehir Merkezi (D)	21	89,33				
S.5 Serbest Etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi beni bu konuda zorluyor.	Köy	137	110,92	3	,874	,832	
	Belde/Kasaba	9	118,28				
	İlçe Merkezi	58	118,72				
	Şehir Merkezi	21	108,52				

Tablo 4.4.’ün Devamı “Öğretmenlerin, görev yaptıkları okulun yerleşim yeri özelliklerine göre ilköğretim programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular”

<i>Soru</i>	<i>Okulun Yerleşim Yeri</i>	<i>n</i>	<i>Sıra Ort.</i>	<i>Sd</i>	<i>χ²</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
S.6 Serbest Etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okulumu yeterli görüyorum.	Köy (A)	137	104,07	3	10,947	,012	C İle B Arasında C Lehine
	Belde/Kasaba (B)	9	128,89				
	İlçe Merkezi (C)	58	134,41				
	Şehir Merkezi (D)	21	105,29				
S.7 Serbest Etkinlikler dersinin diğer derslerinin eğitim programlarını yetiştirmeyi zorlaştıracağını düşünüyorum.	Köy	137	115,08	3	,946	,814	
	Belde/Kasaba	9	123,89				
	İlçe Merkezi	58	108,58				
	Şehir Merkezi	21	107,00				
S.8 Serbest Etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli düşünüyorum	Köy	137	110,54	3	2,165	,539	
	Belde/Kasaba	9	109,44				
	İlçe Merkezi	58	112,97				
	Şehir Merkezi	21	130,67				
S.9 Serbest Etkinlik dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunuyorum.	Köy	137	113,99	3	1,592	,661	
	Belde/Kasaba	9	115,33				
	İlçe Merkezi	58	105,97				
	Şehir Merkezi	21	124,98				
S.10 Serbest Etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun olarak yerleştiriyorum.	Köy (A)	137	117,94	3	8,253	,041	D İle A Arasında D Lehine
	Belde/Kasaba (B)	9	64,61				
	İlçe Merkezi (C)	58	104,82				
	Şehir Merkezi (D)	21	124,10				

Tablo 4.4.’ün Devamı “Öğretmenlerin, görev yaptıkları okulun yerleşim yeri özelliklerine göre ilköğretim programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular”

<i>Soru</i>	<i>Okulun Yerleşim Yeri</i>	<i>n</i>	<i>Sıra Ort.</i>	<i>Sd</i>	<i>χ²</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
S.11 Serbest Etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planladığımı düşünüyorum.	Köy	137	117,42	3	1,936	,586	
	Belde/Kasaba	9	113,50				
	İlçe Merkezi	58	104,75				
	Şehir Merkezi	21	106,71				
S.12 Serbest Etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceğini düşünüyorum.	Köy	137	119,97	3	5,090	,165	
	Belde/Kasaba	9	114,33				
	İlçe Merkezi	58	102,18				
	Şehir Merkezi	21	96,86				
S.13 Serbest Etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda kendimi yeterli görüyorum.	Köy	137	115,92	3	2,763	,430	
	Belde/Kasaba	9	93,11				
	İlçe Merkezi	58	114,96				
	Şehir Merkezi	21	97,10				
S.14 Serbest Etkinlikler dersleriyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapıyorum.	Köy	137	116,27	3	6,767	,080	
	Belde/Kasaba	9	123,17				
	İlçe Merkezi	58	96,66				
	Şehir Merkezi	21	132,48				
S.15 Serbest Etkinlikler dersinde sınıfların çok kalabalık olması uygulama esnasında beni zorluyor.	Köy (A)	137	124,34	3	16,702	,001	A İle B Arasında A Lehine
	Belde/Kasaba (B)	9	120,89				
	İlçe Merkezi (C)	58	100,53				
	Şehir Merkezi (D)	21	70,10				

Tablo 4.4.’ün Devamı “Öğretmenlerin, görev yaptıkları okulun yerleşim yeri özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular”

<i>Soru</i>	<i>Okulun Yerleşim Yeri</i>	<i>n</i>	<i>Sıra Ort.</i>	<i>Sd</i>	χ^2	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
16 Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntılar yaşıyorum.	Köy	137	113,11	3	1,960	,581	
	Belde/Kasaba	9	112,67				
	İlçe Merkezi	58	118,62				
	Şehir Merkezi	21	96,93				
S.17 Serbest Etkinlikler Dersinde diğer ders etkinliklerine yer veriyorum.	Köy	137	106,07	3	5,806	,121	
	Belde/Kasaba	9	141,00				
	İlçe Merkezi	58	124,82				
	Şehir Merkezi	21	113,57				
S.17.a Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Matematik Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Köy	137	107,47	3	3,445	,328	
	Belde/Kasaba	9	117,39				
	İlçe Merkezi	58	124,88				
	Şehir Merkezi	21	114,40				
S.17.b Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Köy	137	110,88	3	2,160	,540	
	Belde/Kasaba	9	93,67				
	İlçe Merkezi	58	121,28				
	Şehir Merkezi	21	112,24				
S.17.c Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer veriyorum	Köy	137	111,09	3	1,097	,778	
	Belde/Kasaba	9	99,61				
	İlçe Merkezi	58	117,39				
	Şehir Merkezi	21	119,05				

Tablo 4.4.’ün Devamı “Öğretmenlerin, görev yaptıkları okulun yerleşim yeri özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular”

<i>Soru</i>	<i>Okulun Yerleşim Yeri</i>	<i>n</i>	<i>Sıra Ort.</i>	<i>Sd</i>	χ^2	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
S.17.d Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar Dersi etkinliklerine yer veriyorum.	Köy	137	113,55	3	,209	,976	
	Belde/Kasaba	9	119,17				
	İlçe Merkezi	58	112,09				
	Şehir Merkezi	21	109,29				
S.17.e Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Türkçe Dersi etkinliklerine yer veriyorum.	Köy	137	111,68	3	1,115	,773	
	Belde/Kasaba	9	104,06				
	İlçe Merkezi	58	119,53				
	Şehir Merkezi	21	107,38				
S.17.f Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Yabancı Dil Dersi etkinliklerine yer veriyorum.	Köy	137	112,10	3	,487	,922	
	Belde/Kasaba	9	106,67				
	İlçe Merkezi	58	113,49				
	Şehir Merkezi	21	120,21				
S.17.g Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Beden Eğitimi Dersi etkinliklerine yer veriyorum.	Köy	137	114,80	3	2,901	,407	
	Belde/Kasaba	9	112,50				
	İlçe Merkezi	58	103,31				
	Şehir Merkezi	21	128,26				
S.17.h Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Müzik Dersi etkinliklerine yer veriyorum.	Köy	137	118,59	3	4,915	,178	
	Belde/Kasaba	9	86,94				
	İlçe Merkezi	58	102,05				
	Şehir Merkezi	21	117,93				

Tablo 4.4.’ün Devamı “Öğretmenlerin, görev yaptıkları okulun yerleşim yeri özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri ölçeğine verdikleri cevaplar ile ilgili bulgular”

<i>Soru</i>	<i>Okulun Yerleşim Yeri</i>	<i>n</i>	<i>Sıra Ort.</i>	<i>Sd</i>	χ^2	<i>p</i>	<i>Anlamlı Farkın Kaynağı</i>
	Köy	137	116,94				
S.17.i Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerine yer veriyorum.	Belde/Kasaba	9	88,56	3	2,440	,486	
	İlçe Merkezi	58	108,65				
	Şehir Merkezi	21	109,79				
	Köy	137	111,65				
S.17.k Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Hayat Bilgisi Dersi etkinliklerine yer veriyorum.	Belde/Kasaba	9	110,28	3	1,147	,766	
	İlçe Merkezi	58	111,72				
	Şehir Merkezi	21	126,48				

Tablo 4.4. Bulguları Öğretmenlerin, görev yaptıkları okulların yerleşim yeri özelliklerine göre ilkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeyleri 30 alt boyutta açısından aşağıda açıklanmıştır. Buna göre;

Tablo 4.4’teki S.1 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından gerekli görme bulgularına bakıldığında, gruplar arası ortalamalar istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2(2)= 9,460$; $p=,024$ $p<0,05$). Bu bulguya göre, görev yaptığı okulun yerleşim yeri belde/kasaba olan

öğretmenlerin serbest etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından daha fazla gerekli gördüğü görülmektedir.

Tablo 4.4'teki S.2 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde yapılabilecek uygulamaları tam olarak bilme bulgularına bakıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 1,692$; $p = ,639$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin, görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler dersinde yapılabilecek uygulamaları tam olarak bilme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.3 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken zorluklar yaşama bulgularına bakıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 1,699$; $p = ,637$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin, görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken zorluklar yaşama alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.4 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyma bulgularına bakıldığında gruplar arası ortalamalar istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2(2) = 8,583$; $p = ,035$ $p < 0,05$). Bu bulguya göre, görev yaptığı okulun yerleşim yeri belde/kasaba olan öğretmenlerin serbest etkinlikler dersi ile ilgili daha fazla hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduğu görülmektedir.

Tablo 4.4'teki S.5 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi konusunda zorlanma bulgularına bakıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = ,874$; $p = ,832$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin, görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi konusunda zorlanma alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.6 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okulu yeterli görme bulgularına bakıldığında gruplar arası ortalamalar istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2(2) = 10,947$; $p = ,012$ $p < 0,05$). Bu bulguya göre, görev yaptığı okulun yerleşim yeri ilçe merkezi olan öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okullarını daha fazla yeterli gördükleri görülmektedir.

Tablo 4.4'teki S.7 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinin diğer derslerin eğitim öğretim programlarını yetiştirmeyi zorlaştıracağını düşünme bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = ,946$; $p = ,814$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin, görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler dersinin diğer derslerin eğitim öğretim programlarını yetiştirmeyi zorlaştıracağını düşünme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.8 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli olduğunu düşünme bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2)= 2,165; p= ,539; p>0,05$). Bu durum, öğretmenlerin, görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli olduğunu düşünme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.9 bulgularına göre, Serbest Etkinlik dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunma bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2)= 1,592; p= ,661; p>0,05$). Bu durum, öğretmenlerin, görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlik dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunma alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.10 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun olarak yerleştirme bulgularına bakıldığında gruplar arası ortalamalar istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2(2)= 8,253; p= ,041 p<0,05$). Bu bulguya göre, görev yaptığı okulun yerleşim yeri şehir merkezi olan öğretmenlerin serbest etkinlikler dersini haftalık ders programına daha uygun yerleştirdikleri görülmektedir.

Tablo 4.4'teki S.11 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planladığını düşünme bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2)=$

1,936; $p = ,586$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planladığını düşünme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.12 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceğini düşünme bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 5,090$; $p = ,165$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceğini düşünme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.13 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda kendini yeterli görme bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 2,763$; $p = ,430$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda kendini yeterli görme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.14 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersiyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapma bulgularına bakıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 6,767$; $p = ,080$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler

dersiyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapma alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.15 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersinde sınıfların çok kalabalık olmasının uygulama esnasında zorlaması bulgularına bakıldığında, gruplar arası ortalamalar istatistiksel olarak anlamlıdır ($\chi^2(2) = 16,702; p = ,001 p < 0,05$). Bu bulguya göre, görev yaptığı okulun yerleşim yeri köy olan öğretmenlerin serbest etkinlikler dersinde sınıfların çok kalabalık olmasından dolayı uygulama esnasında en çok zorlanan grup olduğu görülmektedir.

Tablo 4.4'teki S.16 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntılar yaşama bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 1,960; p = ,581; p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntılar yaşama alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.17 bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde diğer ders etkinliklerine yer verme bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 5,806; p = ,121; p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler Dersinde diğer ders etkinliklerine yer verme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.17.a bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Matematik Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 3,445$; $p = ,328$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Matematik Dersi etkinliklerine yer verme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.17.b bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 2,160$; $p = ,540$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer **verme** alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.17.c bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına bakıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 1,097$; $p = ,778$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer verme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.17.d bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına bakıldığında gruplar

arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = ,209$; $p = ,976$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar Dersi etkinliklerine yer verme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.17.e bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Türkçe Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 1,115$; $p = ,773$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Türkçe Dersi etkinliklerine yer verme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.17.f bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Yabancı Dil Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = ,487$; $p = ,922$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Yabancı Dil Dersi etkinliklerine yer verme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.17.g bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Beden Eğitimi Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına bakıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2) = 2,901$; $p = ,407$; $p > 0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest

Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Beden Eğitimi Dersi etkinliklerine yer verme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.17.h bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Müzik Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2)= 4,915; p= ,178; p>0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Müzik Dersi etkinliklerine yer verme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.17.i bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına bakıldığında, gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2)= 2,440; p= ,486; p>0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerine yer verme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Tablo 4.4'teki S.17.k bulgularına göre, Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Hayat Bilgisi Dersi etkinliklerine yer verme bulgularına bakıldığında gruplar arasında anlamlı bir farkın oluşmadığı görülmektedir ($\chi^2(2)= 1,147; p= ,766; p>0,05$). Bu durum, öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerinin Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Hayat Bilgisi Dersi etkinliklerine yer verme alt boyutu üzerinde etkili bir değişken olmadığını göstermektedir.

Öğretmenlerin Serbest etkinlikler dersine ilişkin görüşleri görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerine göre değişmekte midir?” konusunda anlamlı bir fark oluşmamıştır. Öğretmenlerin Serbest Etkinlikler dersine ilişkin görüşlerinin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerine göre değişim durumunu inceleyen literatür tarandığında araştırmalarda araştırma sonuçlarının Gömleksiz ve Özdaş 2013; araştırmasıyla aynı olduğu görülmektedir. Gömleksiz ve Özdaş, 2013’ın “Serbest Etkinlikler Dersi Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri” isimli araştırmasına göre öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerine göre, serbest etkinlikler dersinin değerlendirilmesine ilişkin görüşleri arasında gözlenen farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

İlkokul programında yer alan serbest etkinlikler dersinde öğretmenlerin kendilerini yeterli görme düzeylerinin incelenmesine yönelik olan çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara dayalı olarak varılan sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problem cümlesi “Öğretmenler Serbest Etkinlikler Dersi ile ilgili uygulamalar konusunda yeterli bilgiye sahipler mi?” ‘dir. Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler Dersi ile ilgili uygulamalar konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları açısından olumlu görüş (Sıklıkla) ($S.2-3-4-8_{ort}=2,77$) geliştirdikleri görülmüş ve de alt probleme cevap arayan sorulardan S.2 bağımsız değişkenlerden cinsiyet değişkenine ve S.4’te bağımsız değişkenlerden görev yapılan okulun yerleşim yeri değişkenine göre 0,05 düzeyinde anlamlıdır. Bu anlamında S.4’e göre belde/kasabada ($S.4_{Belde/Kasaba\ ort}=2,77$) (Sıklıkla) görev yapan ve S.2’ye göre de

erkek (S.2_{Erkek} *ort*=3,01) (Sıklıkla) öğretmenlere yönelik olumlu görüş olduğu görülmüştür.

Araştırmanın ikinci alt problem cümlesi "Öğretmenlerin serbest Etkinlikler dersinin öğrencilerin gelişimlerine katkısı hakkındaki görüşleri nelerdir?" 'dir. Yapılan analizler sonucunda Sınıf öğretmenlerinin öğrenci gelişimleri açısından olumlu görüş (Sıklıkla) (S.1_{ort}= 3,04) geliştirdikleri görülmüş ve bağımsız değişkenler (cinsiyet, mesleki çalışma süresi, görev yapılan okulun yerleşim yeri) göre 0,05 düzeyinde anlamlıdır. Bu anlamında mesleki çalışma süresi 1-5 yıl (S.1_{1-5 yıl} *ort*=3,21) (Sıklıkla) olan Belde/kasaba (S.1_{Belde/Kasaba} *ort*=3,11) (Sıklıkla) da görev yapan erkek (S.1_{Erkek} *ort*=3,44) (Her zaman) öğretmenlere yönelik olumlu görüş olduğu görülmüştür.

Araştırmanın üçüncü alt problem cümlesi "Öğretmenler serbest etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun yerleştirebiliyorlar mı?" 'dır. Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin serbest etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun yerleştirmesi açısından olumlu görüş (Sıklıkla) (S.10_{ort}= 3,10) geliştirdikleri görülmüş ve alt probleme cevap arayan S.10 bağımsız değişkenlerden görev yaptığı okulun yerleşim yeri değişkenine göre 0,05 düzeyinde anlamlıdır. Bu anlamda ilçe merkezinde (S.10_{İlçe Merkezi} *ort*=2,77) (Sıklıkla) görev yapan öğretmenlere yönelik olumlu görüş olduğu görülmüştür.

Araştırmanın dördüncü alt problem cümlesi "Öğretmenler Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin bireysel farklılığını yansıtacak şekilde kullanıyorlar mı?" 'dır.

Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin bireysel farklılığını yansıtabilecek şekilde kullanmaları açısından olumlu görüş (Sıklıkla) ($S.11_{ort} = 2,65$) geliştirdikleri görülmüş ve alt probleme cevap arayan S.11 bağımsız değişkenine göre 0,05 düzeyinde anlamlı değildir. Bu anlamda öğretmenlerin aynı düşüncede olduğu görülmüştür.

Araştırmanın beşinci alt problem cümlesi “Öğretmenler Serbest Etkinlikleri dersinde öğrencilerini işbirliğine yönltebiliyorlar mı?” ‘dır. Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikleri dersinde öğrencilerini işbirliğine yönltebilmeleri açısından olumlu görüş (Sıklıkla) ($S.12_{ort} = 3,06$) geliştirdikleri görülmüş ve alt probleme cevap arayan S.12 bağımsız değişkenlere göre 0,05 düzeyinde anlamlı değildir. Bu anlamda öğretmenlerin aynı düşüncede olduğu görülmüştür. .

Araştırmanın altıncı alt problem cümlesi “Öğretmenler Serbest Etkinlikler dersinde kullanılabilir teknolojik materyalleri kullanma konusunda yeterliler mi?” ‘dir. Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersinde kullanılabilir teknolojik materyalleri kullanma konusunda yeterli olma açısından olumlu görüş (Sıklıkla) ($S.13_{ort} = 2,90$) geliştirdikleri görülmüş ve alt probleme cevap arayan S.13 mesleki çalışma süresi bağımsız değişkenine göre 0,05 düzeyinde anlamlıdır. Bu anlamda mesleki çalışma süresi 6-10 yıl ($S.13_{6-10\ yıl\ ort} = 3,21$) (Sıklıkla) olan öğretmenlere yönelik olumlu görüş olduğu görülmüştür.

Araştırmanın yedinci alt problem cümlesi “Öğretmenler serbest etkinlikler dersi uygulamaları konusunda diğer öğretmenler ve okul yönetimi ile işbirliği yapıyorlar mı?” ‘dir. Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin serbest etkinlikler dersi uygulamaları konusunda diğer öğretmenler ve okul yönetimi ile işbirliği yapmaları açısından olumlu görüş (Sıklıkla) (S.9-14_{ort}= 2,56) geliştirdikleri görülmüş ve alt probleme cevap arayan S.9 ve S.14 bağımsız değişkenlere göre 0,05 düzeyinde anlamlı değildir. Bu anlamda öğretmenlerin aynı düşüncede olduğu görülmüştür.

Araştırmanın sekizinci alt problem cümlesi “Öğretmenlerin Serbest etkinlikler dersine ilişkin görüşleri cinsiyete göre değişmekte midir?” ‘dir. Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin Serbest etkinlikler dersine ilişkin görüşleri cinsiyet açısından erkek öğretmenler (Erkek Öğretmen _{ort}= 2,25) (Bazen) kısmen olumlu görüş bayan öğretmenlerinde (Bayan Öğretmen _{ort}= 2,17) (Bazen) kısmen olumlu görüş geliştirdiği görülmüş ve bu anlamda öğretmenlerin aynı düşüncede olduğu görülmüştür.

Araştırmanın dokuzuncu alt problem cümlesi “Öğretmenlerin Serbest etkinlikler dersine ilişkin görüşleri mesleki çalışma süresine göre değişmekte midir?” ‘dir. Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin Serbest etkinlikler dersine ilişkin görüşleri mesleki çalışma süresi açısından 1-5 yıl (1-5 yıl _{ort}= 2,21) (Bazen) kısmen olumlu görüş, 6-10 yıl (6-10 yıl _{ort}= 2,21) (Bazen) kısmen olumlu görüş, 11-16 yıl (11-16 yıl _{ort}= 2,28) (Bazen) kısmen olumlu görüş geliştirdiği görülmüş ve bu anlamda öğretmenlerin aynı düşüncede olduğu görülmüştür.

Araştırmanın onuncu alt problem cümlesi “Öğretmenlerin Serbest etkinlikler dersine ilişkin görüşleri görev yaptıkları okulların yerleşim yerlerine göre değişmekte midir?” ‘dir. Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin Serbest etkinlikler dersine ilişkin görüşleri görev yaptıkları okulların yerleşim yeri açısından köy (köy $ort=2,22$) (Bazen) kısmen olumlu görüş, Belde/Kasaba (Belde/Kasaba $ort=2,19$) (Bazen) kısmen olumlu görüş, İlçe Merkezi (İlçe Merkezi $ort=2,19$) (Bazen) kısmen olumlu görüş, Şehir Merkezi (Şehir Merkezi $ort=2,19$) (Bazen) kısmen olumlu görüş geliştirdiği görülmüş ve bu anlamda öğretmenlerin aynı düşüncede olduğu görülmüştür.

Araştırmanın on birinci alt problem cümlesi “Öğretmenler Serbest Etkinlikler Dersinde başka derslerin etkinliklerine yer veriyorlar mı?” ‘dir. Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin serbest etkinlikler dersinde başka derslerin etkinliklerine yer vermeleri açısından kısmen olumlu görüş (Bazen) (S.17-17.a-17.b-17.c-17.d-17.e-17.f-17.g-17.h-17.i-17k $ort=2,02$) geliştirdikleri görülmüş ve alt probleme cevap arayan S.17, S.17.a, S.17.b, S.17.c, S.17.d, S.17.e, S.17.f, S.17.g, S.17.h, S.17.i ve S.17.k bağımsız değişkenlere göre 0,05 düzeyinde anlamlı değildir. Bu anlamda öğretmenlerin aynı düşüncede olduğu görülmüştür.

Araştırmanın on ikinci alt problem cümlesi "Öğretmenler Serbest Etkinlikler Dersini uygularken Sınıf içinde zorluklar yaşıyor mu?" ‘dur. Yapılan analizler sonucunda Sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler Dersini uygularken Sınıf içinde zorluklar yaşamaları açısından olumlu görüş (Sıklıkla) (S.15-16 $ort=2,65$) geliştirdikleri görülmüş ve alt probleme cevap arayan sorulardan S.15 bağımsız değişkenlere (cinsiyet,

mesleki çalışma süresi, görev yapılan okulun yerleşim yeri) göre 0,05 düzeyinde anlamlıdır. Bu anlamında mesleki çalışma süresi 1-5 yıl (S.15_{1-5 yıl ort=2,55}) (Sıklıkla) olan köy (S.15_{Köy ort=2,64}) (Sıklıkla)'de görev yapan erkek (S.15_{Erkek ort=2,66}) (Sıklıkla) öğretmenlere yönelik olumlu görüş olduğu görülmüştür.

Araştırmanın on üçüncü alt problem cümlesi “Serbest Etkinlikler Dersinin öğretmenin diğer ders programlarını uygulanması üzerinde etkisi var mı?” ‘dır. Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin Serbest Etkinlikler dersinin öğretmenin diğer ders programlarını uygulanması üzerinde etkisi açısından olumlu görüş (Sıklıkla) (S.7_{ort= 3,08}) geliştirdikleri görülmüş ve alt probleme cevap arayan S.7 bağımsız değişkenine göre 0,05 düzeyinde anlamlı değildir. Bu anlamda öğretmenlerin aynı düşüncede olduğu görülmüştür.

Araştırmanın on dördüncü alt problem cümlesi “Öğretmenler Serbest Etkinlikler Dersinde kullanacakları materyallerin temini konusunda okullarını yeterli görüyorlar mı?” ‘dır. Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin serbest etkinlikler dersinde kullanacakları materyallerin temini konusunda okullarını yeterli görmeleri açısından kısmen olumlu görüş (Bazen) (S.6_{ort= 1,92}) geliştirdikleri görülmüş ve alt probleme cevap arayan S.6 bağımsız değişkenlerden görev yaptığı okulun yerleşim yeri değişkenine göre 0,05 düzeyinde anlamlıdır. Bu anlamda ilçe merkezinde (S.6_{ilçe Merkezi ort=2,27}) (Bazen) görev yapan öğretmenlere yönelik kısmen olumlu görüş olduğu görülmüştür.

5.2. Öneriler

5.2.1 Araştırma Bulgularına Yönelik Öneriler

1. Serbest Etkinlikler Dersi genel hedefleri ile alakalı sınıf öğretmenlere hizmet içi eğitim verilebilir.
2. Serbest Etkinlikler Dersinde öğretmenlerin kullanabilecekleri uygulamalar ile öğretmen kılavuz kitabı hazırlanabilir
3. Serbest Etkinlikler dersindeki bireysel ya da grupla yapılan etkinliklerden verim alınabilmesi için sınıflardaki öğrenci sayıları azaltılabilir.
4. Serbest Etkinlikler Dersi uygulamalarında kullanılacak materyaller MEB tarafından tüm ilkokullara temin edilebilir.
5. Okullarda bulunan Serbest Etkinlikler Dersi uygulamalarında kullanılacak materyallerin kullanımları konusunda öğretmenlere eğitim verilebilir
6. Serbest Etkinlikler dersinde sadece bu ders için belirlenmiş olan etkinliklerin daha sağlıklı yapılabilmesi için diğer derslerin programları hafifletilebilir
7. Serbest etkinlikler dersi Talim Terbiye Kurulu tarafından oluşturulacak bir komisyonla örnek etkinlikler planlanabilir.

5.2.2 İleriki Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Öğrencilerin Serbest Etkinlikler Dersine ilişkin düşünceleri araştırılabilir
2. Velilerin Serbest Etkinlikler Dersine ilişkin düşünceleri araştırılabilir.
3. Serbest Etkinlikler Dersi uygulamalarının diğer dersler üzerindeki olumlu etkileri araştırılabilir.
4. Serbest Etkinlikler Dersi uygulamalarının diğer dersler üzerindeki olumsuz etkileri araştırılabilir
5. Serbest Etkinlikler Dersi uygulamalarının akademik başarı üzerindeki etkileri araştırılabilir
6. Serbest Etkinlikler Dersi uygulamalarının kişilik gelişimi üzerindeki etkileri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

AĞAOĞLU, Yavuz Selim. (2002). **Türkiye’deki Üniversitelerin Rekreasyon Programlarının Geliştirilmesi**, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Samsun

ANASTASIADOU, Sophia; “Measuring Trends in Leisure: Differences and Similarities in the Allocation of Leisure Times between Indigenous Pupils and Immigrants in Greek Elementary Education,” **The International Journal of Diversity in Organisations, Communities and Nations**, volume 7, 2008.

ARSLANOĞLU, İbrahim, (27.03.2014).” Sosyal Bilimlerde Metod Ve Araştırma Teknikleri: Erişim:<http://w3.gazi.edu.tr/~iarslan/arastek.doc>

ASLAN, Neşe–ARSLAN CANSEVER, Belgin; Okuldaki “Sosyal Etkinliklere Katılımda Ebeveyn-Çocuk Etkileşimi (Kültürlerarası Bir Karşılaştırma)”, **Ege Eğitim Dergisi**, Cilt: 8, Sayı:1, 2007.

AYDIN, Adem-BAKIRCI, Hasan-ÜREY, Mustafa; “Serbest Etkinlik Çalışmaları Dersine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri”, **Milli Eğitim**, Cilt:41, Sayı:193,2012.

BOZAK, Ahmet-APAYDIN, Çiğdem-DEMİRTAŞ, Hasan; “Serbest Etkinlik Dersinin Etkililiğinin Denetmen, Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, **İlköğretim Online**, Cilt:11, Sayı:2, 520-529, 2012.

BABADOĞAN, Cem; “Sorumlu Davranış Geliştirme Stratejileri Bağlamında Öğrenen Sınıf”, **Milli Eğitim**, Sayı:157, 2003.

BEKTAŞ, Mustafa-DİNÇER, Şule. (2011); “Serbest etkinlik dersine ilişkin ilköğretim sınıf öğretmenlerinin görüşleri”, 10. **Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu**, 2011.

BİLİR, Şule-DABANLI, Duyan; **Aile Yazıları III Birey Kişilik ve Toplum**, Ankara, 166-182,1991.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit; **Okulda Ders Dışı Etkinlikler**, İstanbul, 2000.

BJARNADÓTTİR, Ragnhildur; “Modern Adolescents' Leisure Activities: A New Field For Education”, **Nordic Journal Of Youth Research**, V:12, N:4, 2004.

BÜYÜKÖZTÜRK, Şener-ÇOKLUK, Ömay-KÖKLÜ, Nilgün; **Sosyal Bilimler İçin İstatistik**, Ankara, 2012.

CRENSHOW, William James; "Leisure and Quality of Life", **Proceedings of First National Leisure Education Conference**, 1975.

ÇELİKTEN, Mustafa-ŞANAL, Mustafa-YENİ, Öretmen Yeliz; "Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri", **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**", Sayı:19, 207-237, 2005.

ÇUBUKÇU, Zühal-GÜLTEKİN, Mehmet; "İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceriler", **Bilig**, Sayı: 37, 155-174, 2006.

DEMİREL, Özcan; **Öğretimde Yeni Yaklaşımlar Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**", Eskişehir, 2001.

DEMİRTAŞ, Abdullah; "Temel Eğitimimizin Temel Sorunları", **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı:3, .51-63, 1988.

DÜNDAR, Hakan-KARACA, Elif Tuğçe; "İlköğretim Okullarında Serbest Etkinlikler Dersinin Değerlendirilmesi", **Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt: 13, Sayı: 2, 2011.

ERGÜN, Mustafa; **Sınıfta Motivasyon, Sınıf Yönetimi**, Karip,E.(Ed.), Ankara, 2008.

FARR, Wendy; “The effects of videa modeling on leisure time activities for learners with severe special needs”, (Unpublished doctorate dissertation), **Arizona State University**, 2008.

GÖÇER, Ali;“Türkçe Öğretimine Bir Uygulama Sahası Olarak Belirli Günler ve Haftaların Kutlama Etkinlikleri”, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı: 162, 2004.

GÖMLEKSİZ, Mehmet Nuri-ÖZDAŞ, Faysal; “Serbest Etkinlikler Dersi Kazanımlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretmen Görüşleri”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:12, Sayı:44, 323-335, 2012,

GÖMLEKSİZ, Mehmet Nuri-ÖZDAŞ, Faysal; “Serbest Etkinlikler Dersinin Etkililiğine İlişkin Öğretmen Görüşleri: Nitel Bir Çalışma”, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:23, Sayı:1, 105-118, 2013.

GÜN, Emine Seda; “ Serbest Etkinlik Uygulamalarının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, **Middle Eastern & African Journal of Educational Research**, Issue 3,2013.

GÜRGAN, Uğur; **Sınıfta Güdülenme, Sınıf Yönetimi**, Sarpkaya, R. (Ed.), Ankara, 2010.

HESAPÇIOĞLU, Muhsin; **Öğretim İlke ve Yöntemleri (Eğitim Programları ve Öğretim)**, İstanbul, 1994.

KARASAR, Niyazi; **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara, 2002.

KAZU Hilal-ASLAN Serkan; “Serbest Etkinlik Dersinin Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi (Elazığ İli Örneği)”, **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı:34, 133-145, 2013.

KINCAL, Remzi Y; **Ailenin Eğitimsel Fonksiyonları. 3. Baskı**, Erzurum, 2000.

KÖSE, Erdoğan; “Erzurum İlindeki İlköğretim Okullarında Ders Dışı Etkinliklere Yönelik Altyapı Olanakları İle İlgili Bir Ön Araştırma”, **Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi. Eğitim Bilimleri Özel Sayısı**, Sayı:7, 2003.

KÖSE, Erdoğan; “İlköğretim Öğrencilerinin Ders Dışı Etkinlikleri Tercih Etme Nedenleri”, **XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı**, 2004.

KÖSE, Erdoğan; “Eğitim Kurumlarında Gerçekleştirilen Ders Dışı Etkinliklerin Sınıflandırılmasına Yönelik Bir Öneri”, **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi**, Sayı: 2 336-353, 2013.

KYRİDİS, Argyris; “Pupils And Leisure Time, Theoretical Approach Of a Afford Relation”, **Makednon**, 161-182, (2001).

MAHONEY, J. L-LARSON, R. W-ECCLES, J. S-LORD, H; Organized Activities As Developmental Contexts For Children And Adolescents. In J. L. Mahoney, R. W. Larson, & J. S. Eccles (Eds.), **Organized Activities As Contexts Of Development Extracurricular Activities, After-School And Community Programs**, 2005.

MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri GM. 30.09.2010 Tarihli ve 4316 Sayılı Yazısı

MEB Talim ve Terbiye Kurulu 03.08.2010 tarihli ve 6181 sayılı Yazısı

MEB Talim ve Terbiye Kurulu 20.07.2010 tarihli ve 75 sayılı Kararı.

MEB Talim ve Terbiye Kurulu 25.06.2012 tarihli ve 69 sayılı Kararı.

MEB Talim ve Terbiye Kurulu 29.06.2012 tarihli ve 80 sayılı Kararı.

MOBLEY, Tony; “Leisure and Quality of Life”,**Proceedings of First National Leisure Education Conference**,Florida State Uni., Tallahassee, 1975.

ONURAL, Hatun; “Öğretmenlik Mesleğinin Durumu (Düzce İli Örneği)”, **XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**, Cilt: 1, 508–514, 2005.

ORAL, G; “İlköğretimde Öğrencilerin Sosyal Katılımını Özendirmeye Yönelik Bir Program”, **Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi**, Cilt:19, Sayı: 2, 30-44, 2002.

ÖZBAY, Yaşar; **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi**, Trabzon, 2003.

SAĞLAM, Mustafa-KÜRÜM, Dilruba; “Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerindeki Öğretmen Eğitimi Yapısının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi”, **XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**, Cilt: I, 532–539, 2005.

SARGIN, Mevlüt; **Beden Eğitimi**, Konya, 1969.

SENEMOĞLU, Nuray; “Çocuk Hakları, Çalışan Çocuklar ve Eğitim Sorunları”, **Milli Eğitim**, 151, 2001.

SEÇER, İsmail; **SPSS ve LISREL ile Pratik Veri Analizi**. Ankara, 2013.

ŞENER DEMİR, Tülin; **Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Oyun Politikası, Türkiye’de Çocuk Oyunları: Araştırmalar**, Ankara, 2004

TAŞDEMİR, Mehmet; **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme (2.Baskı)**, Ankara, 2003.

TEZCAN, Mahmut; “Çocuk, Çalışma Yaşamı ve Boş Zaman Uğraşları”, **Çocuk ve Eğitim. Türk Eğitim Derneği Yayınları**, Ankara, 171-190, 1980.

TORKILDSEN, George; **Leisure and Recreation Management (5th Edition)**, Routledge, NY, 2005.

TUCKER, Dallis Allen; **Workaholism: The antithesis of leisure**, Unpublished Doctorate Dissertation, University Of Illinois At Urbana, Michigan- Champaign, USA.

TÜFEKÇİ, Serap; **Beyin Temelli Öğrenmenin Erişiyeye, Kalıcılığa, Tutuma ve Öğrenme Süreçlerine Etkisi**, Yayınlanmış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 2005.

WILSON, Denise-GOTTFREDSON, Denise-CROSS, Amanda Brown-RORİE, Melisa-CONNELL, Nadine; “Youth Development İn Afterschool Leisure Activities”, **The Journal of Early Adolescence**, Volume: 5, Issue: 30, 668- 690, 2009.

YAMAN, Erkan-EROĞLU, Yüksel-BAYRAKTAR, Betül-ÇOLAK, Tuğba Seda; “Öğrencilerin Güdülenme Düzeylerinde Etkili Bir Faktör: Okul Zorbalığı”, **Akademik Bakış Dergisi**, Sayı: 20, 1-17, 2010.

YAVUZ, Kudret Eren; **Eğitim-Öğretimde Çoklu Zeka Teorisi ve Uygulamaları**, Ankara, 2001.

EKLER

EK-1: Araştırma İzin Belgesi

EK-2: Serbest Etkinlikler Dersi Değerlendirme Ölçeği (SEDDÖ) Formu

EK-3: MEB Talim ve Terbiye Kurulu 20.07.2010 tarihli ve 75 sayılı Kararı.

EK-4: MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri GM. 30.09.2010 Tarihli ve 4316 Sayılı Yazısı

EK-5: MEB Talim ve Terbiye Kurulu 03.08.2010 tarihli ve 6181 sayılı Yazısı

EK-6: MEB Talim ve Terbiye Kurulu 25.06.2012 tarihli ve 69 sayılı Kararı

EK-7: MEB Talim ve Terbiye Kurulu 29.06.2012 tarihli ve 80 sayılı Kararı.

EK-1: Araştırma İzin Belgesi



T.C.
ŞIRNAK VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61543340/44/595334
Konu: Anket Çalışması

11/02/2014

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Ahi Evran Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının 06/01/2014 tarihli ve 67873788-604.01/14-67 sayılı yazısı.

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi Musa SARGIN'ın ilimiz merkez ve ilçelerdeki ilkokullarda görevli öğretmenlerin "İlkokul Programında Yer Alan Serbest Etkinlikler Dersinde Öğretmenlerin Kendilerini Yeterli Görme Düzeyleri" konulu anketin uygulanması Müdürlüğümüzce uygun değerlendirilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Abdullah ÖGMEN
İl Millî Eğitim Müdürü V.

OLUR
11/02/2014

Deniz ZEYREK
Vali a.
Vali Yardımcısı



EKLER:

- 1- Yazı ve ekleri (9 sayfa)
- 2- Araştırma Değerlendirme Formu (1 sayfa)

Güvenli Elektronik İmza
Aslı Gibidir.
11 Şubat 2014

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden d3d8-aa15-3969-be3b-2fed kodu ile yapılabilir.

Adres : Cumhuriyet Mah. T.C. Ziraat Bankası Karşısı Merkez /ŞIRNAK
Elektronik Ağ: sirnakmem@meb.gov.tr
E-posta: arge73@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Ahmet USLU Şef
Tel: (0 486) 2161560-Dahili -155
Faks: (0486) 2161553

EK-2: Serbest Etkinlikler Dersi Değerlendirme Ölçeği (SEDDÖ) Formu

İLKOKUL PROGRAMINDA YER ALAN SERBEST ETKİNLİKLER DERSİNDE ÖĞRETMENLERİN KENDİLERİNİ YETERLİ GÖRME DÜZEYLERİ ÖLÇEĞİ

Değerli Meslektaşım,

İlkokul Programında bulunan **Serbest Etkinlikler Dersi** ile ilgili bilimsel bir çalışmaya veri toplamak amacıyla siz değerli meslektaşlarıma katkılarına ihtiyaç duyulmuştur. Lütfen görüşlerinizi ölçeğin maddelerine size uygun düşen seçeneğe (**X**) işareti koyarak belirtiniz. Bilgileriniz araştırma dışında başka hiç bir amaçla kullanılmayacaktır. Duyarlı yaklaşımlarınız ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Musa SARGIN

Ahi Evran Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Programları ve Öğretimi
Yüksek Lisans Öğrencisi
GSM: 536 866 81 38
e-posta: musargin42@gmail.com

1. Cinsiyetiniz: Erkek () Bayan ()

2. Meslekte kaçınıcı yılınız?

1-5 Yıl () 6-10 Yıl () 11-15 Yıl () 16-20 Yıl () 21-25 Yıl () 26 ve üzeri ()

3. Okulunuzun bulunduğu yerleşim yeri:

a.Köy () b.Belde/Kasaba () c.İlçe Merkezi () d.Şehir Merkezi ()

İlkokul Programında Yer Alan Serbest Etkinlikler Dersi İle İlgili Görüşler	KATILMA Durumunuz			
	(4) Her Zaman	(3) Sıklıkla	(2) Bazen	(1) Hiçbir Zaman
1. Serbest Etkinlikler dersini öğrencilerin gelişimleri (Fiziksel, Zihinsel, Psikomotor) açısından gerekli görüyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
2. Serbest Etkinlikler dersinde yapabileceğim uygulamaları tam olarak biliyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
3. Serbest Etkinlikler dersindeki etkinlikleri uygularken zorluklar yaşıyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
4. Serbest Etkinlikler dersi ile ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duyuyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
5. Serbest Etkinlikler Dersinin programa yeni eklenmesi beni bu konuda zorluyor.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
6. Serbest Etkinlikler dersinde kullanılacak materyallerin temini konusunda okulumu yeterli görüyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
7. Serbest Etkinlikler dersinin diğer derslerinin eğitim öğretim programlarını yetiştirmeyi zorlaştıracağını düşünüyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
8. Serbest Etkinlikler dersinde yapılacak uygulamalar konusunda yeterli olduğumu düşünüyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
9. Serbest Etkinlik dersi konusunda diğer öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunuyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
10. Serbest Etkinlikler dersini haftalık ders programına uygun olarak yerleştiriyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
11. Serbest Etkinlikler dersinin programını öğrencilerin bireysel farklılığına uygun şekilde planladığımı düşünüyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
12. Serbest Etkinlikler dersinin öğrenciler arasındaki işbirliğini artırabileceğini düşünüyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
13. Serbest Etkinlikler dersinde teknolojik materyallerden faydalanma konusunda kendimi yeterli görüyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
14. Serbest Etkinlikler dersiyle ilgili yapılacak etkinliklerde okul yönetimi ile işbirliği yapıyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
15. Serbest Etkinlikler dersinde sınıfların çok kalabalık olması uygulama esnasında beni zorluyor.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
16. Serbest Etkinlikler dersini uygularken sınıf denetimi konusunda sıkıntılar yaşıyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

(Devamı) İlkokul Programında Yer Alan Serbest Etkinlikler Dersi İle İlgili Görüşler	KATILMA Durumunuz			
	(4) Her Zaman	(3) Sıklıkla	(2) Bazen	(1) Hiçbir Zaman
17. Serbest Etkinlikler Dersinde diğer ders etkinliklerine yer veriyorum.	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
17.a. Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Matematik Dersi etkinliklerine yer veriyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
17.b. Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Fen Teknoloji Dersi etkinliklerine yer veriyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
17.c. Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Sosyal Bilgiler Dersi etkinliklerine yer veriyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
17.d. Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Bilgisayar Dersi etkinliklerine yer veriyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
17.e. Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Türkçe Dersi etkinliklerine yer veriyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
17.f. Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Yabancı Dil Dersi etkinliklerine yer veriyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
17.g. Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Beden Eğitimi Dersi etkinliklerine yer veriyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
17.h. Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Müzik Dersi etkinliklerine yer veriyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
17.i. Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Görsel Sanatlar Dersi etkinliklerine yer veriyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
17.k. Serbest Etkinlikler Dersinde ek çalışma olarak Hayat Bilgisi Dersi etkinliklerine yer veriyorum	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

**Lütfen cevaplandırılmamış madde bırakmayınız.
Duyarlı yaklaşımınız ve katkılarınız için teşekkür ederim.**

EK-3: MEB Talim ve Terbiye Kurulu 20.07.2010 tarihli ve 75 sayılı Kararı.

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı**

SAYI: 75	TARİH: 20.07.2010	KONU: İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi
ÖNCEKİ KARARIN		
SAYI: 192	TARİH: 14.07.2005	

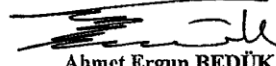
İlköğretim Genel Müdürlüğü ile Eğitim Öğretim ve Program Dairesi Başkanlığımızca hazırlanarak Kurulumuzda görüşülen "İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi"nin 2010-2011 Öğretim Yılından itibaren uygulanmak üzere ekli örneğine göre kabulü,

Kurulumuzun 14.07.2005 tarih ve 192 sayılı kararıyla kabul edilen ilköğretim okulu haftalık ders çizelgesinin 2010-2011 Öğretim Yılından itibaren uygulamadan kaldırılması kararlaştırıldı.


Nimet ÇUBUKÇU
Millî Eğitim Bakanı


Merdan TUFAN
Kurul Başkan V.


Ömer ÖZCAN
ÜYE



Ahmet Ergun BEDÜK
ÜYE


Hani AŞICI
ÜYE

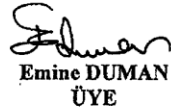

Sami ZEYBEK
ÜYE


İrfan COŞKUN
ÜYE


Füsun KOKSAL
ÜYE


Zübeyir YILMAZ
ÜYE

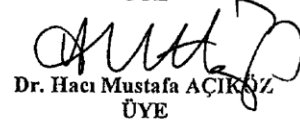

Dr. Vahap ÖZPOLAT
ÜYE


Emine DUMAN
ÜYE


Abdülkadir YILMAZ
ÜYE


Ahmet SÖNMEZ
ÜYE


İbrahim BÜKEL
ÜYE


Dr. Hacı Mustafa AÇIKÖZ
ÜYE


Nihal COŞKUN
ÜYE



İLKÖĞRETİM OKULLARI HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

DERSLER		SINIFLAR							
		1	2	3	4	5	6	7	8
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	11	11	11	6	6	5	5	5
	Matematik	4	4	4	4	4	4	4	4
	Hayat Bilgisi	4	4	4					
	Fen ve Teknoloji				3	3	4	4	4
	Sosyal Bilgiler				3	3	3	3	
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük								2
	Yabancı Dil				3	3	4	4	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				2	2	2	2	2
	Görsel Sanatlar	2	2	2	1	1	1	1	1
	Müzik	2	2	2	1	1	1	1	1
	Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	2	2	2
	Teknoloji ve Tasarım						2	2	2
	Trafik Güvenliği				1*	1			
	Rehberlik/Sosyal Etkinlikler						1	1	1
	ZORUNLU DERS SAATİ TOPLAMI		25	25	25	26	26	29	29
SEÇMELİ DERSLER	Yabancı Dil						1	1	1
	Sanat Etkinlikleri						1	1	1
	Spor Etkinlikleri						1	1	1
	Düşünme Eğitimi						1	1	1
	Halk Kültürü						1	1	1
	Medya Okuryazarlığı						1	1	1
	Bilişim Teknolojileri						1	1	1
	Satranç						1	1	1
	Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi**								1
	Tarım						1	1	1
Seçilebilecek Ders Saati Sayısı							1	1	2***
SERBEST ETKİNLİKLER		5	5	5	4	4			
TOPLAM DERS SAATİ		30	30	30	30	30	30	30	30

AÇIKLAMALAR

- Okutulacak seçmeli dersler; ikinci dönemin başından itibaren yeni ders yılının ilk ayının sonuna kadar olan süre içinde, okulun ve çevrenin şartları, öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları ile velilerin görüşleri de dikkate alınarak "Seçmeli Dersler" bölümünden öğretmenler kurulunca belirlenir.
- Herhangi bir seçmeli dersin seçilebilmesi için o dersin bir önceki yılda seçilmiş olması şartı aranmaz.
- Okullar, öğrencilerin ihtiyaçlarını dikkate alarak seçmeli ders çeşidini artırabilir. Bu durumda, hazırlanan program ilgili genel müdürlüğün görüşü ve Talim ve Terbiye Kurulunun kararı ile uygulamaya konulur.

4. İlgili mevzuatında belirtilmeyen seçmeli dersler ile rehberlik/sosyal etkinlikler ve serbest etkinlikler notla değerlendirilmez. Öğrencinin aldığı seçmeli dersler ve katıldığı etkinlikler belgelerde belirtilir.

5. Rehberlik/sosyal etkinlikler dersi, ilgili mevzuatına ve programına göre işlenir. Rehberlik/sosyal etkinlikler dersi için ayrılan ders saati, dönüşümlü şekilde bir hafta rehberlik, bir hafta sosyal etkinlikler için kullanılır. Sosyal etkinlik çalışmaları kapsamında, "Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği"nde belirtilen esaslar dikkate alınarak tamamlanması zorunlu, belirli sayıdaki etkinlikler yapılır. Bu çalışmalar proje faaliyetleri şeklinde de planlanıp uygulanabilir.

6. Ders saatleri azalan Türkçe, hayat bilgisi (1-3. sınıflar); fen ve teknoloji (4 ve 5. sınıflar); T.C. inkılap tarihi ve Atatürkçülük (8. sınıf); seçmeli yabancı dil, sanat ve spor etkinlikleri (6-8. sınıflar) derslerinde, yeni öğretim programı uygulamaya konuluncaya kadar mevcut öğretim programları temel alınarak zümre öğretmenler kurulunca hazırlanan programlar uygulanacaktır.

7. Düşünme eğitimi ve halk kültürü dersleri 6, 7 ve 8. sınıfların herhangi birinde veya tamamında okutulabilir. Bu derslerin 7 veya 8. sınıfta seçilmesi durumunda öğretmenin uygun göreceği önceki sınıflara ait temel kazanımlar da verilir. Ancak seçmeli medya okuryazarlığı dersi 6, 7 ve 8. sınıfların herhangi birinde sadece bir kez okutulur.

8. Sanat etkinlikleri dersinde; sanat eğitiminin temel bilgileri verildikten sonra öğrencilerin tercih ve kabiliyetleri ile okulun fiziki durumu ve insan kaynakları dikkate alınarak drama, tiyatro, halk oyunları, enstrüman, resim, fotoğrafçılık, heykel vb. sanat alanlarından bir veya birkaçı üzerinde yoğunlaştırılmış etkinlikler yapılabilir.

9. Spor etkinlikleri dersinde; spor eğitiminin temel bilgileri verildikten sonra öğrencilerin tercih ve kabiliyetleri ile okulun fiziki durumu ve insan kaynakları dikkate alınarak güreş, futbol, voleybol, basketbol, masa tenisi vb. spor alanlarından bir veya birkaçı üzerinde yoğunlaştırılmış etkinlikler yapılabilir.

10. Serbest etkinlikler saatinde, okul ve çevrenin şartları ile öğrencilerin bireysel özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak;

- a. Sosyal, kültürel ve eğitici faaliyet olarak; folklor, müsamere, konser, müzik, monolog, diyalog, grup tartışmaları, güzel konuşma-yazma, kitap okuma, dinleme, sergi düzenleme, gezi-gözlem, inceleme, bilmece, bulmaca, atışma, sayışma, şarkı ve türkü söyleme, soru sorma, cevap verme, duygu ve düşüncelerini ifade etme, oyun, film izleme, bahçe etkinlikleri, bitki ve hayvan yetiştirme vb. etkinlikler uygulanır.
- b. Seçmeli sanat ve spor etkinlikleri, bilişim teknolojileri, satranç ve tarım derslerinin programlarından öğrenci düzeyi de göz önünde bulundurularak yararlanılabilir.
- c. 1-3. sınıflarda Talim ve Terbiye Kurulunun 30.03.2000 tarihli ve 32 sayılı Kararıyla kabul edilen yabancı dil öğretim etkinlikleri ile 4 ve 5. sınıflarda seçmeli yabancı dil dersi öğretim programlarından yararlanılabilir.
- d. Bu dersin saatleri ayrı ayrı veya blok olarak farklı günlerde uygulanabileceği gibi gerektiğinde tamamı bir gün içinde de uygulanabilecektir.
- e. Serbest etkinlikler saati, zümre öğretmenler kurulunca hazırlanan aylık faaliyet planına göre uygulanır. Yapılan faaliyetler sınıf defterine yazılır.

11. 2010-2011 Öğretim Yılında seçmeli bilişim teknolojileri dersini 1-5. sınıflarda seçmiş olan okullar, serbest etkinliklerin ders saatleri içerisinde bu dersi işleyeceklerdir. Basım ve dağıtım yapılan ders kitapları kullanılacaktır.

**EK-4: MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri GM. 30.09.2010 Tarihli
ve 4316 Sayılı Yazısı**

**T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü**

Sayı : B.08.0.ÖRG.0.06.03.00/4316
Konu : İlköğretim Okulu Haftalık Ders
Çizelgesi

30.09.2010

.....VALİLİĞİNE
(Milli Eğitim Müdürlüğü)

- İlgi :(a) Talim ve Terbiye Kurulu'nun 20.07.2010 tarihli ve 75 sayılı Kararı.
(b) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 27.09.2010 tarihli ve B.08.0.TTK.0.72.01.00 /6720 sayılı yazısı.
(c) Milli Eğitim Bakanlığı Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği.
(d) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 03.09.2010 tarihli ve B.08.0.TTK.0.72.01.00/6181 sayılı yazısı.

Talim ve Terbiye Kurulu'nun ilgi (a) kararı ile ilköğretim okulları haftalık ders çizelgesi yeniden düzenlenmiş olup 1-5. sınıflarda rehberlik hizmetleri için ayrılan bir saatlik süre yer almamıştır.

Ancak Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın ilgi (b) yazısında ise ilköğretim 1-5. sınıflardaki rehberlik hizmetlerinin MEB Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği'nin 51. Maddesinin son fıkrasına göre yürütülmesinin uygun olacağı bildirilmiştir. Aynı zamanda ilgi (d) yazıda "serbest etkinlik saatlerinde öncelikle öğrencilerin eğlenerek öğrenmelerine, yaratıcı zekalarını ve hayal güçlerini; yardımlaşma, dayanışma, iş birliği, dürüstlük, empati kurma, öz güven, liderlik vb. özelliklerini geliştirmelerine, sosyal çevrelerini, yaşadıkları ortamı, millî, manevî ve evrensel değerleri tanımalarına, yaşadıkları sorunlara çözümler üretebilmelerine, toplumla uyumlu ve topluma katkısı olan bireyler olarak yetişmelerine imkân sağlayacak nitelikte uygulamalara yer verilmelidir." denilmektedir. Ayrıca yapılacak çalışmaların okul rehberlik ve psikolojik danışma servisleri ve okulum bağlı bulunduğu rehberlik ve araştırma merkezleri ile işbirliği içinde yürütülmesi önerilmektedir.

Bu kapsamda **rehberlik hizmetleri**; ilgi (c) yönetmelik ve ilgi (d) yazı doğrultusunda, serbest etkinlik saatlerinde "İlköğretim Ve Orta Öğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı"ndaki **kazanımlar ve etkinlikler** de dikkate alınarak okul rehberlik ve psikolojik danışma servislerinde görevli rehber öğretmenlerin koordinesinde, ilköğretim kurumlarında 1-5. sınıf düzeyinde görev yapan sınıf öğretmenlerince planlanarak yürütülecektir. Rehber öğretmeni olmayan okullara gerekli destek rehberlik ve araştırma merkezi müdürlüklerince verilecektir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

	Dr. Ruhi KILIÇ
	Bakan a.
	Genel Müdür

DAĞITIM:
81 İl Valiliğine

EK-5: MEB Talim ve Terbiye Kurulu 03.08.2010 tarihli ve 6181 sayılı Yazısı

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

03 AĞ 2010

Sayı : B.08.0.TTK.0.72.01.00
Konu : Serbest Etkinlikler

0006181

.....VALİLİĞİNE
(Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi : Talim ve Terbiye Kurulunun 20.07.2010 tarihli ve 75 sayılı Kararı

İlköğretim kurumlarındaki öğrencilerin zorunlu ders saatinin azaltılarak ders yükünü hafifletmek, öğrencilere okulu daha çok sevdirmek, istek ve yetenekleri doğrultusunda etkinlikler yapmalarına ve ders seçmelerine imkân vermek amacıyla gelişmiş ülkelerdeki uygulamalar, akademik çevreler ve alandan gelen bildirimler de dikkate alınarak yeniden düzenlenen **İlköğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi 2010-2011 Öğretim Yılından itibaren uygulanacaktır.** Buna göre; ilköğretim okullarının haftalık zorunlu ders saati toplamı 1, 2 ve 3.sınıflarda 25; 4 ve 5. sınıflarda 26 ders saati olarak belirlenmiş, buna ilaveten 1, 2 ve 3. sınıflarda 5, 4 ve 5. sınıflarda da 4 ders saatinde **serbest etkinlik uygulamalarının** yapılmasına karar verilmiştir.

Serbest etkinliklerin amacı; öğretici ve eğlendirici uygulamalar yoluyla öğrencilerin okulu daha çok sevmelerini, bir aile ortamı gibi benimsemelerini, okulda kendilerini rahat ifade edebilmelerini, güvende hissetmelerini, daha mutlu olmalarını sağlamak, diğer öğrencilerle etkileşimlerini artırarak sosyalleşmelerine yardımcı olmak; zihinsel, fiziksel, sosyal ve kültürel gelişimlerine katkı sağlamaktır. Serbest etkinlik saatinde uygulanacak etkinlikler yoluyla öğretmenler öğrencilerinin yeteneklerini ortaya çıkarabilecek ortamlar düzenlerken öğrenciler kendilerini tanıma imkânı elde edeceklerdir.

Serbest etkinlik saatlerinde öncelikle öğrencilerin eğlenerek öğrenmelerine, yaratıcı zekâlarını ve hayal güçlerini; yardımlaşma, dayanışma, iş birliği, dürüstlük, empati kurma, öz güven, liderlik vb. özelliklerini geliştirmelerine, sosyal çevrelerini, yaşadıkları ortamı, millî, manevî ve evrensel değerleri tanımalarına, yaşadıkları sorunlara çözümler üretebilmelerine, toplumla uyumlu ve topluma katkısı olan bireyler olarak yetişmelerine imkân sağlayacak nitelikte uygulamalara yer verilmelidir.

İlköğretim sürecinin özellikle ilk yılları kişilik gelişimi ve karakter oluşumu açısından oldukça önemlidir. Çocuğun kendini güvende hissetmesi, psikolojik ve sosyal gelişimini etkilemektedir. Çocuklar insani ve ahlaki değerleri, doğruyu yanlış, iyiyi kötüyü sosyal çevrede öğrenirken aynı zamanda kişilik özellikleri de şekillenmektedir. Bu nedenle öğrencilerin serbest etkinlik saatlerinde sosyal paylaşım içinde bulunmaları sağlanırken aynı zamanda dostluk, arkadaşlık, yardımseverlik, adalet, sorumluluk, sevgi, nezaket, sabır, hoşgörü, empati, dürüstlük vb. değerleri de kazanmalarına özen gösterilmelidir. Serbest etkinlik saatlerinde öğrencilerin yaşları ve kavrama düzeyleri dikkate alınarak kişilik gelişimine yönelik; kitap okuma, drama, film izleme, yarışma, oyun, gezi ve gözlem, sanat etkinlikleri vb. yapılmalıdır.

Sosyal etkinlik saatinde öğrencilerin farklı ortamlarda bulunmaları sağlanarak sosyal yaşam becerileri geliştirilmelidir. Öğretmen öğrencilerle-MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği çerçevesinde- çarşı, pazar gibi alışveriş ortamlarına giderek bütçe oluşturma, kaliteli ve uygun fiyatlı ürünü seçme, tüketici haklarını bilme konularında onlara yardımcı olabilir. Çevrenin imkânları ölçüsünde sebze meyve yetiştirme, balık tutma vb. faaliyetler, yaşanılan çevreyi düzenleme, bölgenin gelir kaynağı olan meslekleri tanıma, trafik ve ev kazalarından korunma gibi etkinlikler öğrenci seviyesine uygun olarak yaptırılabilir. Anne babalar sınıflara davet edilerek meslekleri ve çalışmalarını hakkında öğrencileri bilgilendirebilir. Kurum ve kuruluşlara ziyaretler düzenlenebilir. Tüm bu etkinlikler yapılırken resmî ve özel kurum ve kuruluşların imkânlarından da (kütüphane, müze, yüzme havuzu, atölye, spor salonu, fabrika, iş yerleri, çiftlik, kültür parkı vb.) yararlanılabilir.



Tel : (0312) 212 65 30-(10 Hat)
Fax : (0312) 213 39 62
(0312) 213 78 36

e-posta : ttkb@meh.gov.tr
İnternet Adresi: <http://ttkb.meb.gov.tr>
Teknikokullar 06330 ANKARA



T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.08.0.TTK.0.72.01.00
Konu : Serbest Etkinlikler

Öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda özel yeteneklerini geliştirmeye yönelik etkinlikler de düzenlenebilir. Bu çerçevede bir kitabı/hikâyeyi sınıfta okuma ve buna yönelik canlandırma, anlatılan olayı resimleme vb. etkinlikler yapılabilir. Müzik, resim ve sporla ilgili faaliyetlerde bulunulabilir. Öğrencilerin yabancı dildeki ses ve kelimelere aşinalığını artırmak amacıyla sınıf seviyesinde şarkı söyleme, oyun oynama, drama vb. etkinlikler yapılabilir. Ayrıca öğrencilerin zihinsel becerilerini geliştirmeye yönelik satranç turnuvaları, yarışmalar, bulmacalar, oyunlar, şenlikler, şiir, müzik dinletileri vb. düzenlenebilir.

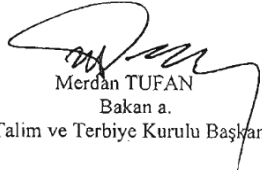
Öğrenci sayısı fazla olan okullarda farklı şubelerden öğrencilerin katılabileceği çeşitli gruplar oluşturularak da serbest etkinlikler uygulanabilir. Serbest etkinlik saatleri planlanırken okul yönetimi sınıf öğretmenleri ile birlikte, eğitim öğretim yılının başında fiziki şartlar ve materyal hususlarının okuldaki etkinlik uygulamalarını olumsuz yönde etkilemeyecek şekilde bir planlama yapılmalıdır.

Serbest etkinlik saatlerinde günlük hayata ve kişisel ilgi alanlarına yönelik eğitici faaliyetler düzenlenmelidir. Etkinliklerin tasarlanmasında öğrencilerin ilgi alanları, bireysel yetenekleri, istekleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Bunun için öğretmenler öğrencilerini tanımaya yönelik etkinlikler düzenlemeli, bu konuda rehberlik servisleri, rehberlik ve araştırma merkezleri (RAM) ve okulun rehber öğretmenleriyle iş birliği yapılmalıdır.

Sınıf öğretmenleri, gerektiğinde branş öğretmenleri ile iş birliği yaparak serbest etkinlik saatlerini günde bir- iki saat uygulayabileceği gibi etkinliğin niteliğine göre (yol, süre vb. etkenleri göz önünde bulundurarak) hepsini bir günde de uygulayabilir. Ancak bu uygulama serbest etkinlik saatinin bir güne yayılması şeklinde bir planlamaya dönüşmemelidir. Buna göre serbest etkinlik saati için zümre öğretmenler kurulunca aylık faaliyet planı hazırlanacak ve okul idaresinin kontrolünde uygulanacaktır. Bu faaliyetler için yararlanılacak fiziki mekânlar okul yönetimi tarafından etkinliğin uygulanmasına imkân verecek şekilde düzenlenmelidir. Etkinlik uygulamaları ailelere mali külfet **getirilmeden**, okulun ve çevrenin imkânları kullanılarak gerçekleştirilmelidir.

Serbest etkinlik saatinde deneme sınavları, sınavlara hazırlık ve telafi eğitimi **kesinlikle yapılmayacaktır**. Beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar derslerinin olduğu günlerde serbest etkinlik uygulamalarının yapılmamasına özen gösterilmelidir. Serbest etkinlik saatinin içeriği ve işleniş konusunda aileler de bilgilendirilerek gerekli iş birliği sağlanmalıdır.

Uygulamanın bu doğrultuda gerekli hassasiyetle yapılmasını rica ederim.


Merdan TUFAN
Bakan a.
Talim ve Terbiye Kurulu Başkan V.

DAĞITIM:
Gereği
B Planı

Bilgi:
A Planı



Tel : (0312) 212 65 30-(10 Hat)
Fax : (0312) 213 39 62
(0312) 213 78 36

e-posta : ttkb@meb.gov.tr
İnternet Adresi : <http://ttkb.meb.gov.tr>
Teknikokullar 06330 ANKARA



EK-6: MEB Talim ve Terbiye Kurulu 25.06.2012 tarihli ve 69 sayılı Kararı.

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı**

SAYI: 69	TARİH: 25.06.2012	KONU: İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi
ÖNCEKİ KARARIN		
SAYI: 75	TARİH: 20.07.2010	

Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 19.06.2012 tarihli ve 9596 sayılı yazısı eki “İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi”nin ekli örneğine göre kabulü ve 2012-2013 Eğitim ve Öğretim Yılından itibaren birinci ve beşinci sınıflardan başlanmak üzere kademeli olarak uygulanması,

Kurulumuzun 20.07.2010 tarihli ve 75 sayılı Kararı ile kabul edilen “İlköğretim Okulları Haftalık Ders Çizelgesi”nin 2012-2013 Eğitim ve Öğretim Yılından itibaren birinci ve beşinci sınıflardan başlanmak üzere kademeli olarak uygulamadan kaldırılması kararlaştırıldı.

Ömer DİNÇER
Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. Emin KARİP
Kurul Başkanı

Dr. Hüseyin ŞİRİN
ÜYE

Prof. Dr. Mehmet BAYYİĞİT
ÜYE

Doç. Dr. Hatice Duran YILDIZ
ÜYE

Abdülkadir YILMAZ
ÜYE

Prof. Dr. Cengiz ALACACI
ÜYE

İbrahim BÜKEL
ÜYE

Dr. İbrahim DEMİRCİ
ÜYE

İLKOKULLAR VE ORTAOKULLAR HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ

DERSLER		SINIFLAR								
		İlkokul				Ortaokul				
		1	2	3	4	5	6	7	8	
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	10	10	8	8	6	6	5	5	
	Matematik	5	5	5	5	5	5	5	5	
	Hayat Bilgisi	4	4	3						
	Fen Bilimleri			3	3	4	4	4	4	
	Sosyal Bilgiler				3	3	3	3		
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük								2	
	Yabancı Dil		2	2	2	4	4	4	4	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				2	2	2	2	2	
	Görsel Sanatlar	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Müzik	1	1	1	1	1	1	1	1	
	Oyun ve Fizikî Etkinlikler	5	5	5	2					
	Beden Eğitimi ve Spor					2	2	2	2	
	Teknoloji ve Tasarım							2	2	
	Trafik Güvenliği				1					
	Rehberlik ve Kariyer Planlama								1	
	İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi				2					
ZORUNLU DERS SAATI TOPLAMI		26	28	28	30	28	28	29	29	
SEÇMELİ DERSLER	Din, Ahlak ve Değerler	Kur'an-ı Kerim (4)				2	2	2	2	
		Hiz. Muhammed'in Hayatı (4)				2	2	2	2	
		Temel Dinî Bilgiler (2)					2	2	2	2
	Dil ve Anlatım	Okuma Becerileri (1)					2	2		
		Yazarlık ve Yazma Becerileri (4)					2	2	2	2
		Yaşayan Diller ve Lehçeler (4)					2	2	2	2
		İletişim ve Sunum Becerileri (1)							2	2
	Yabancı Dil	Yabancı Dil (Bakanlar Kurulu Kararı ile Kabul Edilen Diller) (4)					2	2	2	2
		Bilim Uygulamaları (4)					2	2	2	2
	Fen Bilimleri ve Matematik	Matematik Uygulamaları (4)					2	2	2	2
		Çevre ve Bilim (1)							2	2
		Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (4)					2	2	2	2
		Görsel Sanatlar (Resim, Geleneksel Sanatlar, Plastik Sanatlar vb.) (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
	Sanat ve Spor	Müzik (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Spor ve Fizikî Etkinlikler (Alanlara Göre Modüller Oluşturulacaktır) (4)					2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Drama (2)					2	2		
		Zekâ Oyunları (4)					2	2	2	2
	Sosyal Bilimler	Halk Kültürü (1)						2	2	
		Medya Okuryazarlığı (1)							2	2
		Hukuk ve Adalet (1)						2	2	
Düşünme Eğitimi (2)								2	2	
Seçilebilecek Ders Saati Sayısı						8	8	8	8	
SERBEST ETKİNLİKLER		4	2	2						
TOPLAM DERS SAATİ		30	30	30	30	36	36	37	37	

ÇİZELGENİN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

1. Serbest etkinlikleri uygulama velinin isteği doğrultusunda okul yönetiminin kararına bağlı olup zorunlu değildir.
2. Seçmeli derslerin kaç kez alınabileceği dersin adının yanında parantez içinde belirtilmiştir.
3. Seçmeli derslerden birden fazla sınıf düzeyinde alınabilecek derslerin öğretim programları modüler bir yapıda oluşturulacaktır. Öğrenciler bu derslerden herhangi birini, 5-8. sınıf arasında herhangi bir sınıfta ya da sürekli olarak alabileceklerdir. Öğrenci, beşinci sınıftan itibaren programda seçmeli olarak yer alan bir dersi ilk kez sekizinci sınıfta alabileceği gibi, bu dersi beşinci sınıftan itibaren sürekli olarak seçebilir ya da herhangi bir sınıf düzeyinde başka bir alandan ders seçebilir.
4. Öğretim programlarının uygulanmasında haftanın belirli bir günü/günleri sekiz (8) ders saatlik zaman dilimi "seçmeli ders saatleri" olarak belirlenir. Bu şekilde farklı sınıf düzeylerinde olup fakat seçtikleri ders açısından aynı seviyede olan öğrencilerden seçmeli ders grubu oluşturulması sağlanır. Örneğin bir öğrenci Kur'an-ı Kerim dersini ilk kez yedinci sınıfta alıyorsa ve henüz başlangıç seviyesinde ise bu dersi beşinci, altıncı ve sekizinci sınıfta okuyan ve başlangıç seviyesinde olan öğrencilerle birlikte alabilir. Böylece hem kaynakların daha rasyonel kullanılması hem de öğrenciler için tercih haklarının karşılanması imkânı sağlanır.
5. Sanat ve Spor, Görsel Sanatlar, Müzik, Spor ve Beden Eğitimi dersleri öğrencilerin tercihlerine bağlı olarak iki (2) ya da dört (4) ders saati olarak seçilebilir.
6. Beşinci sınıfta Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersleri (20 ders saati) ile en az 4 ders saatlik seçmeli dersi tamamlamak kaydıyla, imkân ve şartları uygun olan okullarda isteğe bağlı olarak 18 ders saatine kadar yabancı dil dersi öğretimi yapılabilir.
7. İsteyen okullarda 8 ders saatine kadar okul ve çevrenin şartları ile öğrencilerin bireysel özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alınarak; sanat etkinlikleri, sportif çalışmalar, sosyal ve kültürel etkinlikler ile her türlü eğitici faaliyetlerin gerçekleştirilmesi okul yönetiminin kararına bağlı olarak uygulanabilir.

EK-7: MEB Talim ve Terbiye Kurulu 29.06.2012 tarihli ve 80 sayılı Kararı.

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı**

SAYI: 80	TARİH: 29.06.2012	KONU: Trafik Güvenliği Dersinin 4. Sınıflarda Okutulması
ÖNCEKİ KARARIN		
SAYI:	TARİH:	

Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 19.06.2012 tarihli ve 9596 sayılı; Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 26.06.2012 tarihli ve 9578 sayılı yazısı üzerine Kurulumuzda görüşülen "Trafik Güvenliği" dersinin, 2012-2013; 2013-2014; 2014-2015 Öğretim Yıllarına mahsus olmak üzere 4. sınıflarda, serbest etkinliklerin 1 (Bir) ders saatinde okutulması kararlaştırıldı.

Ömer DİNÇER
Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. Emin KARİP
Kurul Başkanı

Dr. Hüseyin ŞİRİN
ÜYE

Prof. Dr. Mehmet BAYYİĞİT
ÜYE

Doç. Dr. Hatice Duran YILDIZ
ÜYE

Abdülkadir YILMAZ
ÜYE

Prof. Dr. Cengiz ALACACI
ÜYE

İbrahim BÜKEL
ÜYE

Dr. İbrahim DEMİRCİ
ÜYE